

ANLEGGSS - MASKINEN

NR. 12-2013 54. ÅRGANG

Hæhre: 70 uregistrerte dumpere

Flesland: Flytter en million kubikk fjell

Maskintest: Cat M315 hjulgraver

Overrasker med dieselsavgift

SPARER STORT PÅ TOMGANGSKUTT

KOMATSU

Call the experts® for
en maskin som tar hensyn til miljøet.

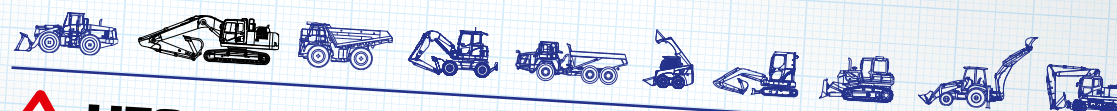

NYHET!

PC210LC-10 – Nok et fantastisk tilskudd i Strek-10 serien

- Unikt dieselpartikkelfilter
- Lavt støynivå
- Lavt dieselforbruk
- Spaker integrert i førerstolen
- Optimalt førermiljø

Du kan stole på nyheten PC210LC-10!

HESSELBERG

Ulvenveien 84, Postboks 185 Økern, 0510 Oslo, Tlf. 22 88 72 00
www.hesselberg.no

STATOILKOPPEN 2014

NY KOPP

– samme lojale reisefølge.

249,-

199,- ved innlevering av
Statoilkopp med 2013-oblat.

VALS!

Anleggets viktigste maskin...

CCSFlex
Asfalt og Anleggsvals

CCS900
Asfaltvals

CCS900
Anleggsvals

Valsen er kanskje blitt den viktigste maskinen på et prosjekt i dag. Med Trimbles valesystemer er du sikret at kvaliteten i arbeidet ditt blir riktig og at nødvendig dokumentasjon til byggherren blir levert på kjente formater og med en velkjent Trimble kvalitet. Systemene går på alle typer og merker av valser.

Prøv morgendagens standard allerede i dag.

Web: www.SITECH-norway.com

Telefon: 32 85 04 40

Utgiver:
Maskinentreprenørenes Forbund

Redaksjon og annonser:
Pb. 505, Sentrum, 0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3, 0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00 / Faks 22 33 31 89

I redaksjonen:
Jørn Söderholm, ansv. redaktør
jorn.soderholm@mef.no
Tlf. 22 40 29 19/416 55 220

Runar F. Daler, journalist
runar.daler@mef.no
Tlf. 22 40 29 22/482 46 412

Siri Ulvin
siri.ulvin@mef.no

Merete Raabe Frantsen
mrf@mef.no

Annonser:
Berit Kjølø
bk@mef.no
Tlf. 22 40 29 18/951 10 179

Grafisk utforming:
Rita Oosterhuis, Kai Hansen Trykkeri

Trykk: Kai Hansen Trykkeri

ISSN 0003-3715 - 53. årgang

Abonnement:
DB Partner AS - am@dbpartner.no
Postboks 163, 1319 Bekkestua
Konto: 1602.55.93417
Pris: 595,- pr. år

Fagpressen

TEST: Cat hjulgraver. Side 46

STORT: Flesland-prosjekt. Side 22

KOSTNAD: Sparte på tomgang. Side 30

JUSS: Avdrag foreldet i tvist. Side 53

Høyere avgift på maskindiesel	8	Kjorte 45 mil for nytt sjåførkort	42
Nyheter	10	Maskintest: Cat M315D hjulgraver	46
Nytt om navn	12	Maskinfirmaer gaselle-kåret	50
Kjører 70 dumpere uten skilter	16	Juss: Avdrag foreldet	53
Prosjekt: Flytter en million kubikk fjell	22	MEF har ordet	57
Sparer diesel på tomgangskjøring	30	MEF-nytt	58
Bransje: Kurver peker nedover	38	Neste nummer	66
Biltest: Jeep Wrangler AT 37	40		

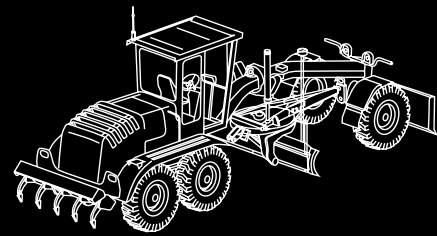
Abonner på Anleggsmaskinen!

Send mail til am@dbpartner.no
eller ring 67 11 38 19

Nyheter og viktige hendelser
fra anleggsbransjen 11 ganger i
året for kun kr 615,- fra 2014

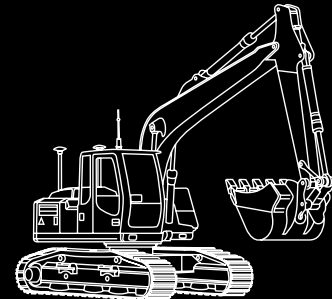

ANLEGGSMASKINEN

3D maskinstyring
med GPS, mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med laser,
ultralyd og tverrfall

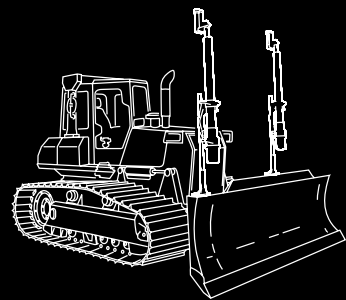

3D GPS
maskinstyring

2D maskinstyring
med enkel
eller grafisk display

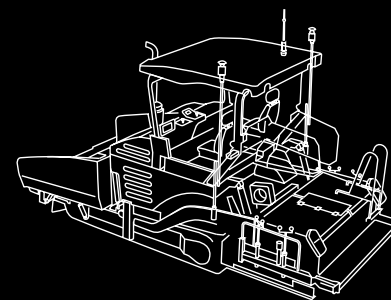

Full kontroll.

3D maskinstyring
med enkel GPS
eller dobbel GPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med enkel eller
dobbel lasermot-
taker og tverrfall

3D maskinstyring
med mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med ultralyd,
skanner og tverrfall

Get Connected... sitelink

KOMPLISERT: Dumpere er tunge redskaper. Men å forstå forskriftene er tyngre. Er de lastebil eller motorredskap? Over eller under 30 km/t? Med eller uten skilter? Man skal ha god kontroll på forskriftene for å gjøre det riktig. Må det være sånn? Hæhre har gjort sin egen forskriftstolkning, som skiller seg fra de fleste andres. (Foto: Jørn Söderholm)

AVGIFT UT AV DET BLÅ

Jørn Söderholm

Stemte du på Høyre eller Fremskrittspartiet i høst? Like før jul sa Erna og Siv takk for sist: Du og andre maskinentreprenører må betale flere hundre tusen mer for dieselen til maskinene neste år.

Vi gledet oss over at den nye Regjeringen gikk løs på arveavgiften og formuesskatt på arbeidende kapital. Vi registrerte så vidt at fyringsolje til bygg skulle bli dyrere. I begynnelsen av desember ble det overraskende klart at Regjeringene også økte avgiften på den "avgiftsfrie" dieselen med over 50 øre literen. For de fleste av oss kom det helt ut av det blå, og det er mye penger.

Du skal ikke være veldig stor som maskinentreprenør for å bruke en million liter diesel på et år. Da utgjør den ekstra avgiften en ekstra-kostnad på en halv million kroner. Over 800 000 hvis vi også regner

med CO2-avgift som også kommer. Økningen kan komme allerede fra årsskiftet. Det betyr at allerede inngåtte kontrakter må gjennomføres med vesentlig dyrere diesel enn forventet. Hvor skal de pengene hentes fra? Jo, fra bunnlinja di.

Avgiftsøkningen er et resultat av budsjettforliket de to regjeringspartiene inngikk med Krf og Venstre. Initiativet har nok ikke kommet fra verken Høyre eller Frp. Innføringen svir nok verst i sistnevnte, et parti i alle år har levd av avgiftsskrekke og bilglade nordmenns krav om flere og bedre veier.

Regjeringen kunne tatt inn de samme 300 millionene ved å legge på den vanlig dieselen noen få ekstra øre, knapt til å merke for den jevne forbruker. I stedet hiver de en vesentlig større regning til en mye mindre gruppe. Den gruppen som skal bygge veiene Siv og gjengen ønsker seg.

Demokratiet har sin pris. Det er overraskende og ugreit at du skal betale den prisen.

Vi ønsker deg og dine en riktig god jul og et godt nytt år.

DYRERE: Det blir dyrere å fylle diesel på maskinene fra årsskiftet. Staten legger 52 øre i avgift på ”avgiftsfri” diesel. (Foto: Jørn Söderholm)

Dyrere maskindiesel

Regjeringens ”julegave”: 52 øre ekstra avgift på avgiftsfri diesel.

Tekst

|Jørn Söderholm

Regjeringen og finansminister Siv Jensen overrasket et par uker før jul hele Anleggs-Norge med legge en drøy femtioring i avgift på hver liter avgiftsfri diesel. Avgiften er et resultat av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig folkeparti og Venstre. Den gir 300 millioner kroner ekstra i statskassa. Avgiften får store konsekvenser for anleggsentreprenørene. For en mellomstor maskinentreprenør som bruker en million liter diesel

i året, så vil avgiftshoppet ta 520 000 kroner direkte fra bunnlinja. Inkluderer man CO2-avgiften inn i regnestykket kan det utgjøre 800 000 kroner i ekstra kostnader.

–Under regjeringens budsjettforhandlinger med Krf og Venstre fikk vi inntrykk av at avgiftsendringen var et grep for å redusere bruken av oljefyr i private hus- og Venstre. Den gir 300 millioner kroner ekstra i statskassa. Avgiften får store konsekvenser for bedriftene i anleggsbransjen, sier administrerende direktør Trond Johannesen i MEF.

MEF er kritisk til at avgiften blir innført uten forvarsel, og har bedt Regjeringen om å revurdere avgiftsøkningen.

– Et stort antall entreprenører har inngått kontrakter for 2014 hvor denne prisøkningen på avgiftsfri diesel ikke er inkludert. For disse utgjør økningen en uforutsett utgift som gir et direkte tap på bunnlinjen. I en bransje hvor mange allerede sliter med små marginer er det alvorlig og det svekker forutsigbarheten for bransjen, sier Johannesen.

60 tonn tar tid

SKOG: I mai sa Regjeringen ja til å øke tillatt totalvekt på tømmervogn-tog fra 56 til 60 tonn. I slutten av oktober vedtok Vegdirektoratet forskriften som iverksetter denne økningen. Det må i tillegg fattes formelle vedtak for de enkelte vegstrekningene. Men for at tømmerbilene skal komme fram med 60 tonn, må også fylkeskommunene og kommunene gjøre slike vedtak for sine veger. Treindustrien er redd for at kommunene og fylkeskommunene ikke følger raskt nok opp.

Flisa går på skinner

SKOG: Da Södra Cell Tofte ble nedlagt mistet en rekke sagbruk kjøperen av celluloseflis. Nå har flere av dem børstet støvet av gamle jernbanespor og sender flisa til Sverige med tog. Det er i realiteten ikke manglende avsetning som er det største problemet. Det handler om logistikk. Der man før kjørtefiberen hele veien med lastebil, må det nå kjøres til kai for båt transport eller med jernbane til industri, forteller direktør Morten Kristiansen i Moelven Virke AS.

FLYTTER: Erik Sollerud (t.v.) og Espen Paulseth gleder seg til å se mye mer Cat på området når det nye hovedkontoret er ferdig. (Foto: Pon Equipment)

Flytter på landet

Pon Equipment etablerer nytt nasjonalanlegg på Berger Fyller 70 mål med Caterpillar

MASKIN: Pon Equipment og Pon Power valgte Berger i Akershus for sitt nye hovedkontor. Anlegget bygges av Rimfeldt Eiendom, og er planlagt innflyttingsklart i slutten av 2015.

– Siden 2003 har vi firedoblet omsetningen. Suksessen ikke ligger i bygningsmasse, men alle våre hardtarbeidende medarbeidere som vi er så stolte av. Likevel kreves det større plass til verksted, lagerplass og bedre kontorfasiliteter, sier kommersiell direktør Erik Sollerud i Pon Equipment.

Anlegget på 72.000 kvadratmeter. Av dette er 20 000 kva-

dratmeter bygningsmass, med kontorer, salgsarealder, verksted og serviceanlegg.

– Så vidt vi vet blir dette det største og mest moderne anlegget av sitt slag innen bransjen, sier markedsdirektør Espen Paulseth.

Pon Equipment flytter inn sammen med Pon Power, som også er den nærmeste naboen i Brobekkveien i dag. Pon Power leverer Cat og MAK motorer til blant annet offshorebransjen, skipsfart og strømforsyningsbransjen. Det siste året har Pon Euipment etablert en helt ny avdeling i Rygge i Østfold, og utvidet avdelingen på Rudshøgda.

N Norgeodesi AS

VELKJENTE OG ROBUSTE SPECTRA
– 30 år i Norge – med samme leverandør!

UTVALGTE LASER KAMPANJE PRODUKTER:

Spectra en fallslaser
GL 412, en falls laser m/ fjernkontroll og mottaker m/mm avlesning.

14.900,-

Spectra alt i en laser
UL 633, universal Laser - for alt: Eks.: plan, 2 faller, grøfte-, interiør-, vertikal, lodd-laser. Inkl. fj.kontroll og mottaker m/mm avlesning.

23.900,-

Spectra planlaser komplett

LL 100, helautomatisk planlaser med manuelt fall. Komplet i koffert med lasermottaker, stativ og nivellerstang.

Alt i en koffert!

KAMPANJE 5.950,-

Utvalgt GPS Kampanje produkt; Spectra 700

Spectra Precision® er letteste nettverks GNSS rover med cm presisjon - helt kabelfri.

For bl.a.:

- Innmåling av traseer/ ledningsdata
- Utsetting av punkter, (vei) linjer, plandata
- Terrengprofilering og volumberegning

KAMPANJE 89.500,-

Veil. pris 120.000,- eks. mva.

Måleboken T41 m/ Survey Pro® programmet på norsk og støtter norske formater og koordinatsystemer. Cpos (eller andre nettverksløsninger) kommer i tillegg.

Alle priser er eks. mva.

N Norgeodesi AS

Hovedkontor:

Ringeriksveien 155 - 157
Postboks 91,
1313 Vøyenenga
Tlf: 67 15 37 80
Faks: 67 15 37 99

Avd.: Bergen Liamyrene 20, 5132 Nyborg

Tlf: 55 53 87 40 Faks: 55 53 87 41

Avd.: Trondheim Terminalen 10, 7080 Heimdal

Tlf: 72 59 92 80 Faks: 72 59 92 85

Avd.: Sandnes Kvernelandsv. 143B, 4323 Sandnes

Tlf: 51 81 18 70 Faks: 51 81 18 78

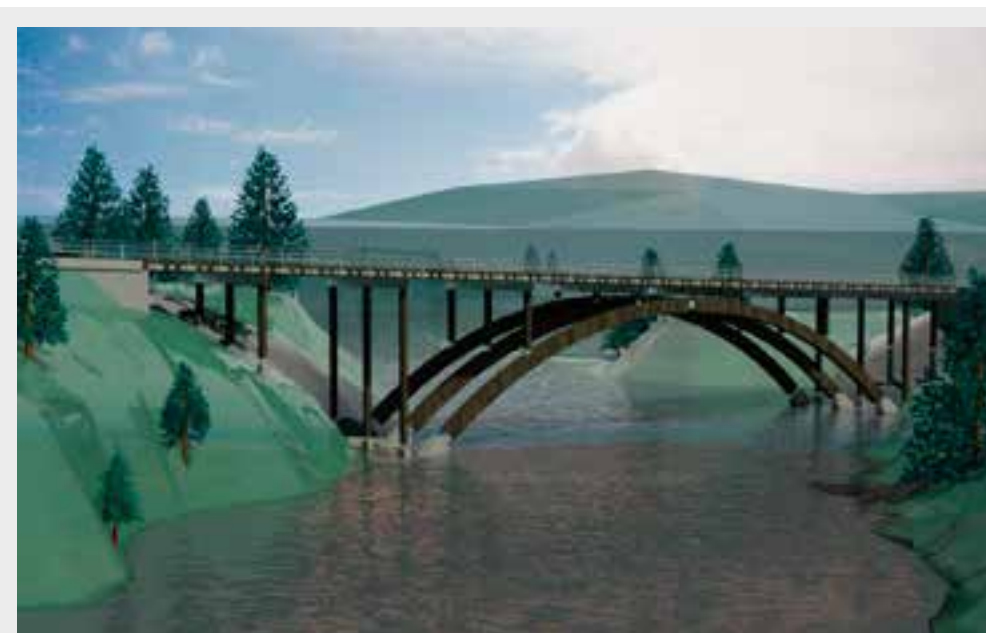
På verdensbasis har Volvo solgt 91 690 lastebiler på årets første 11 måneder, seks prosent mer enn i fjor. Sør-Amerika har økt med 34 prosent, mens Øst-Europa har gått 9 prosent ned.

Vokser i synkende marked

LASTEBIL: Fra 1. januar til slutten av november ble det solgt 3 406 nye lastebiler over 16 tonn i Norge. Det er drøyt 200 mindre enn samme periode i fjor. Volvo leder med god hårsbredd på erke-rival Scania, med 1 256 mot 1 231 biler. Det vil si at Volvo har 36,9 prosent av markedet mens Scania har 36,1. For et halvår siden var bildet motsatt.

– Vi lå 150 biler etter Scania i våres. Nå har vi tatt alt igjen og gått forbi, sier kommunikasjonssjef Torstein Magelsen i Volvo Trucks Norge.

Lastebilbransjen venter et aldri så lite salgsrush nå på slutten av året, før de nye Euro 6-kravene tar til å gjelde fra årsskiftet og gjør nye lastebiler litt dy-rere.

Åtte nye limtre-broer

ANLEGG: I høst har Moelven Limtre fått bestillinger på åtte nye broer i limtre. Ordrene er verdt 60 millioner kroner. Broene skal produseres og leveres fram til mai 2014. Broene skal brukes på åtte ulike steder i Oppland og Trøndelag.

36V med frikobling

VERKTØY: Bosch sine nye bore- og skrumaskiner GSR/ GSB 36 VE-Li har det Bosch kaller en "kick-back-funksjon". Den gjør at maskinen kobler fra når den oppdager en blokkering. Maskinene greier opptil 100 Nm moment og 1800 o/min hastighet. Batteriet er på 4,0 Ah.

MelbyeSM

Melbye Skandinavia er et ledende teknisk Skandinavisk salg- og markedsføringsselskap som leverer fremtidsrettede produkter og smartere systemløsninger for infrastruktur innen energi- og fibernett.

Bransjen har lengtet etter et alternativ til betongen.

Alternativet er her...

Lang erfaring:

Melbye har lang erfaring med brønner og multikanaler i plast (HDPE). Vi har et av markedets bredeste sortimenter av brønner med lokk for kabelforlegning.

Klar til bruk – med en gang:

Multikanalene legges rett i grøften og grøften fylles igjen - i motsetning til tradisjonelle løsninger hvor betongen har lang herdetid. Multikanalene har suverene egenskaper med hensyn til belastningen de tåler.

Melbye Skandinavia Norge AS | Prost Stabelsvei 22 | Postboks 160 | NO-2021 Skedsmokorset | Tlf +47 63 87 01 50 | ms@melbye.no | www.melbye.no

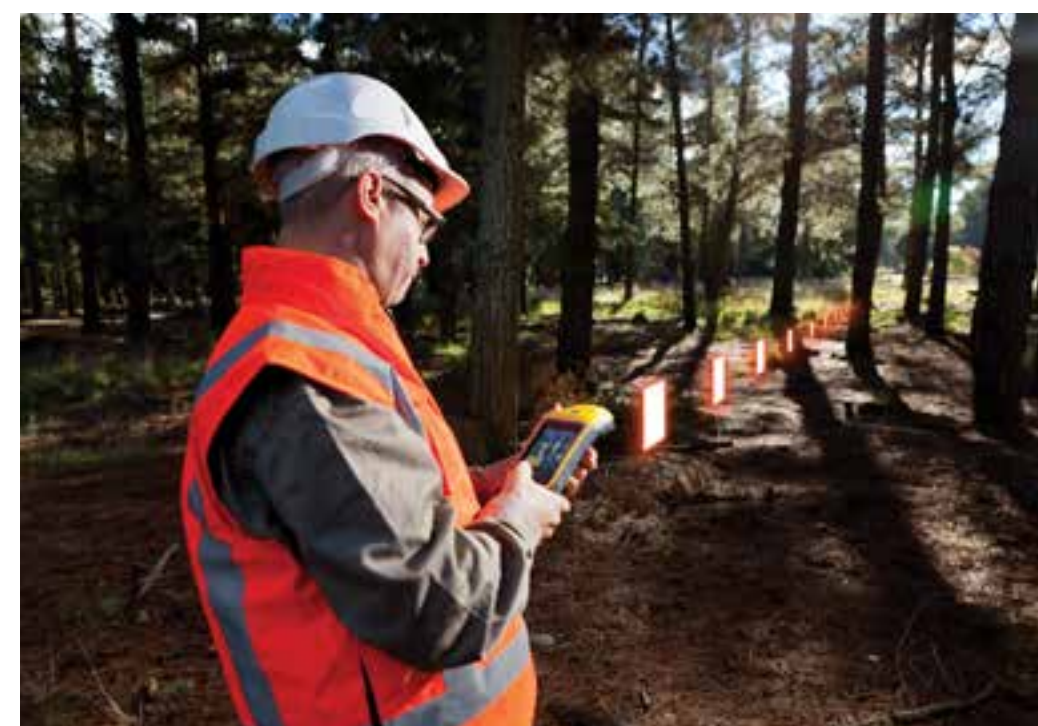
Først med f-gass

KOMPRESSOR: Kaeser Kompressor AS er den første kompressorleverandøren som er bedriftssertifisert etter f-gass-forordningen. Her snakker vi om EU-regler som skal få ned utslipp av sterke fluorholdige

klimagasser som HFK, PFK og SF6-gass.

– Betyr i praksis at vi selv kan utføre komplett service og vedlikehold på kjøletørkere. Sertifiseringsprosessen er krevende, og stiller store krav

til bedriftens dokumentasjon og rutiner. Vi er stolte av at vi hittil er den eneste i bransjen som kan smykke oss med sertifikatet, sier Kaeser i en pressemelding.

Nor Slep + Limetec

PÅBYGG: Limetec Norge AS skal selge Nor Slep AS sine produkter i Trøndelag. Limetec Norge leverer hovedsakelig skapelsninger fra finske Limetec, og skal nå tilby kroktilspislep, dumperhengere og –påbygg, maskin-hengere og andre løsninger fra Nor Slep. Tilsvarende skal Nor Slep tilby Limetecs produkter til de som ønsker det.

Måler der GPSen ikke rekker

STIKNING: Trimble Geo 7X er en håndholdt GPS - GNSS mot-taker fra Trimble. Innebygget tilleggsteknologi – deriblant en laser avstandsmåler – måler av-stand og offset til et GPS-punkt under vanskelige forhold.

Stevner kommunen etter konkurs

PUKK: Konkursboet i Oslo Vei har stevnet Oslo kommune. Boet krever 500 millioner i erstatning fra kommunen. Bakgrunnen for kravet er at Oslo kommune blandede roller og aktivt bidro til konkursen i Oslo Vei AS i desember i fjor.

–Den politiske ledelsen i Oslo kommune tvang frem en konkurs i Oslo Vei AS og lot virksomhetens nærmere 300 ansatte, lokale underleverandører, banker og andre kreditorer ta regningen. Dette er en svært beklagelig situasjon, men vi ser ingen annen utvei for å beskytte kreditorene enn å kreve erstatning fra Oslo kommune, sier bostyrer Tom Hugo Ottesen i en pressemelding.

Maskinentreprenør Tommy Elnæs er en av over 200 kreditorer som har penger utestående hos

det kommunalt eide selskapet. Elnæs hadde 15 mann i arbeid for Oslo Vei da selskapet gikk konkurs. Tommy Elnæs AS har 2,5 million utestående. Det er omkring 20 prosent av omsetningen i 2012. Det har gitt et negativt driftsresultat på 620 000 kroner.

– Det de har gjort er robberi. Vi sitter igjen med gjeld på grunn av dette, sier Tommy Elnæs til Dagens Næringsliv.

Til Sverige

MASKINER: Heatwork AS skal selge tine- og varme-maskiner i Sverige. Importør og forhandler er Minimas-kiner AB, som fra før selger Kubota, Ausa, Gehl og Ammann.

Kontroll på forbruket

DIESEL: – Med HDM dispensersystem for diesel blir det lettere å få oversikt over dieselforbruket i bedriften, melder Vera Tank AS. Systemet registrerer dieselforbruk på ansatt, kjøretøy og

maskin. Brukeren får tilgang til å fylle diesel med kode eller nøkkel, og det kan registrerer km-stand eller antall gangtimer ved fylling. Pumpene kommer i to varianter, som leverer henholdsvis 60 og

Nytt om navn

Spenncon AS

Dag Bjarne Waardal er ansatt som ny fabrikkssjef ved Spenncons fabrikk i Bergen. Han kommer fra jobben som daglig leder i Waardals AS på Askøy. Spenncon produserer byggesystemer basert på prefabrikerte betongelementer.

Bane-entreprenør solgt

OPPKJØP: Team Anleggsservice AS er solgt. Rail Holding AS har kjøpt selskapet av Team Holding Telemark AS. Team Anleggsservice AS er en anleggsentreprenør spesialisert

på jernbanerelaterte prosjekter, og har en maskinpark spesialtilpasset bruk på spor. Selskapet har 24 ansatte, og oppgir at de i 2013 omsetter rundt 50 millioner kroner. I 2010 omsatte

det drøyt 66 millioner. Salget er motivert av økonomiske problemer i Team Anleggsservice. – Selskapet har ikke hatt mulighet til å betale alle løpende fordringer, sier styreleder Bjørn

Tore Valen i et brev til leverandørene. Rail Holding AS eier fra før Team Bane AS, et entreprenørfirma som driver med banerelatert elektro og sikkerhet.

KNUSESKUFF BAV CB12 for bæremaskin 10-13 tonn.

Knusing og resirkulering

VERKTØY: Norske SP Tools AS importerer nå utstyr fra britiske BAV Crushers. Herfra kommer det tre hovedtyper utstyr:

- Kjeftknuser for maskiner 0,5 til 50 tonn.
- Knuseskuff for maskiner 2,5 til 25 tonn.
- Solleskuff for maskiner 2 til 10 tonn.

Sterk hydraulikkslange

MASKIN: Dette er Superflex, en ny hydraulikkslange.

– I superklassen. Den er beregnet for de aller tøffeste og tøffeste applikasjonene, lover leverandør TESS.

Slangen er stålarmert og fleksibel, er beregnet for opp til 420 bar / 6 000 PSI arbeidstrykk og finnes i fire dimensjoner fra 3/4" til 1 1/2". Og den er tilpasset maskinbrukere som stadig bytter slanger selv.

ProAdm 5

Markedets kraftigste kalkyleverktøy for anleggskostnader

ProAdm 5 sørger for full oversikt over mann- og maskintimer!

Ta kontakt for en demonstrasjon

Ring oss på 40 00 57 65 – citec.no

Tenkehetta.no

Din grossist på Vann og Avløp

Ahlsell Norge AS har 50 avdelinger rundt i Norge og er totalleverandør på VA.

HAVBRUK

VA-PROSJEKT

VANNKRAFT

GEOPRO

Vi har stor kompetanse innen spesialavdelinger som Havbruk, VA-prosjekt, Vannkraft, Geopro, Verktøy og Elektro. Avdelingene har lang erfaring med produkter og løsninger innen sitt fagområde.

ahlsell.no

ahlsell
gjør det enklere å være fagmann

Vi ønsker våre kunder en riktig God Jul og et Godt Nytt År!

Vekst i bygge- og anleggsvirksomheten

Produksjonen i bygg og anlegg økte med 7,6 prosent fra 3. kvartal i fjor til 3. kvartal i år

Produksjonen i bygg og anlegg økte med 7,6 prosent fra 3. kvartal i fjor til 3. kvartal i år, korrigert for antall virkedager i kvartalene.

De sesongjusterte tallene viser en total stigning på 1,8 prosent fra 1. til 2. kvartal i år, og videre en vekst på 3,3 prosent i 3. kvartal. Fra 2. til 3. kvartal var det vekst i byggsektoren, mens anleggssektoren hadde en svak nedgang etter en lengre periode med vekst.

Kilde: SSB

Skogsmaskinindeksen

Har du spørsmål, ta kontakt med MEF v/sjeføkonom Stein Gunnes, stein.gunnes@mef.no, tlf. 22 40 20 25. Kilde: NTNU

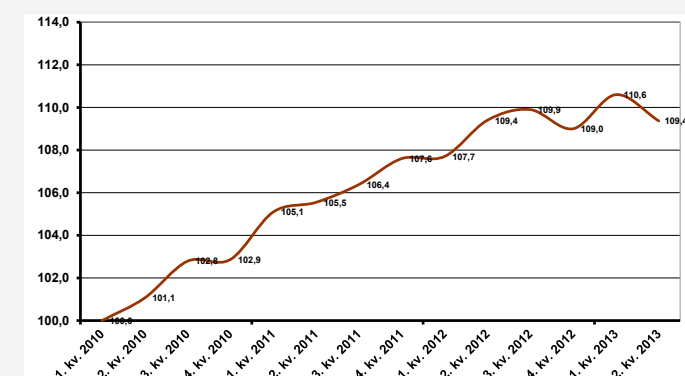
Anleggsmaskinindeksen

Indeksen omfatter kostnader vedrørende avskrivning, renter, reparasjon, vedlikehold og drift inklusiv førerlønn. Kilde: NTNU

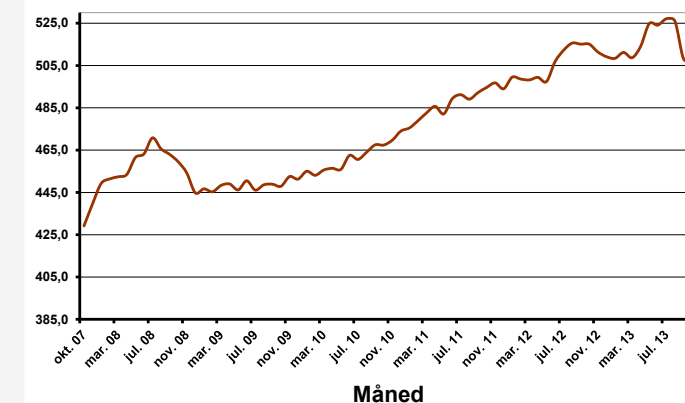
Bruk samme tabell for Skogsmaskinindeksen som i Anleggsmaskinen nr. 11/13.

Ny pdf Anleggsmaskinindeksen er lagt inn i bildemappen på AM 12/13.

Skogsmaskinindeksen

Anleggsmaskinindeksen

GJERDE

Holder til i Innfjorden i Rauma kommune

Størst i Norge på veirekkverk

Over 30 års erfaring

MEF-medlem

39 ansatte og en omsetning i 2010 på kr 121 millioner

www.agjerde.no

ARVID GJERDE AS 6315 INNFJORDEN
TLF: 71 22 72 22 E-POST: GJERDE@AGJERDE.NO

Innfjorden - Romsdal

Lastebil eller motorredskap?

70 DUMPERE UTEN SKILTER

ANLEGG: Kenneth Fosslund fra Grong kjører en Volvo A40FS. Den er plombert på 30 km/t. Fosslund har maskinførerbevis, førerkort klasse B og erfaring fra lassbærerkjøring i skogen.

Stor-entreprenør Hæhre har 70 dumpere i sving. De fleste er uregistrert. Hæhre mener de er motorredskaper. Det er Vegdirektoratet uenig i. Litt, i alle fall. Forskrifter og tolkninger om registrering og førerkortkrav spriker

Tekst og foto

| JØRN SØDERHOLM

MJØSA: Hæhre-konsernet har 41 rammestyrtedumpere og 30 tipprucker. Noen er begrenset til 30 km/t, andre til 40 km/t. Svært få av dem er registrert, uansett hastighet. Hæhres valg om å droppe registrering står på to fundament: Sunn fornuft og tolkning av forskrifter. Selskapet har kjørt med uregistrerte dumpere i 2-3 år, uten at de har registrert noen henvendelser fra myndighetene om det.

Diffust

– Ikke hørt noe, så vidt jeg vet. Regelverket er diffust. Vi ble rådet av en ansatt på en trafikkstasjon om å droppe registrering og anse dumperne som motorredskap, sier daglig leder Frank Ole Sørensen i Hæhre Maskinutleie AS. Hæhre-konsernets organiserer eierskap og oppfølging av maskiner og utstyr gjennom Hæhre Maskinutleie AS, mens oppdrag og de fleste medarbeiderne håndteres av ”hovedmotoren” Hæhre Entreprenør AS. Noen av Hæhres dumperførere har førerkort klasse C, mens andre har en kombinasjon av førerkort klasse B og maskinførerbevis. Samtlige har gjennomgått en grundig internopplæring.

Hæhre bestemte seg for å klippe skiltene av alle sine dumpere etter en kontroll av Arbeids-tilsynet for noen år siden. På det tidspunktet var de fleste av selskapets dumpere registrert som lastebiler.

– Under kontroll av dumpere påpekte Arbeids-tilsynet at de var registrert som lastebiler, men at det ikke var gjennomført EU-kontroll. Derfor ville de klippe skiltene. Vi gikk grundig gjennom reglene, og tolket dem som at dumpere kan anses som masseforflytningsmaskiner. Da klippet vi skiltene på alle dumperne våre selv, og har siden ansett dem som motorredskap. Etter det har vi ikke hørt noe fra myndighetene, sier maskinkoordinator Lars Hæhre i Hæhre Entreprenør AS.

Thomas Jonsebråten er maskinfirmaets dumperansvarlige, og står for oppfølging av dumpertransport og opplæring av dumperførere. Selskapets drøyt 70 dumpere går for det meste på 14/14 skiftordning, med 11 timers kjøring i døgnet. Hver maskin går omkring 2700 timer i året. Tross stort volum på dumpertrafikken har selskapet ikke hatt noen alvorlige ulykker med dumpere.

Registrering

– Hvorfor skal en dumper skal ha skilter? Registrering er for kjøretøyer som skal gå på offentlig vei. Dumpere er ikke laget for å gå på offentlig vei. Selv de små dumperne er for tunge og brede til å gå på offentlig vei. Det fin-

TRAVELT: Dumperansvarlig Thomas Jonsebråten (t.v.) og maskinkoordinator Lars Hæhre har travle dager på Fellesprosjektet.

nes et par unntak der forhandlere sier de har modeller som kan gå på veien. Men de kan kun flyttes på veien, ikke frakte last, sier Thomas Jonsebråten.

Han mener sikkerheten ved maskinene uansett er ivarettatt gjennom den årlige sakkyndige kontrollen. Hæhres forsikringsselskap har i følge Jonsebråten ingen problemer med å forsikre uregistrerte dumpere. Kravet om førerkort klasse C som følger med lastebilregistreringen stiller Jonsebråten seg enda mer uforstående til.

– At man skal ha lastebillappen for å kjøre dumper på anlegg er hinsides fornuft. Lærer man noe om å kjøre dumper på kjøreskolen, spør han retorisk. Svaret er ”nei”. Hæhre Entreprenør er svært opptatt av sikkerhet i maskindrift, og har en nullvisjon på ulykker. Men da trengs det bedre opplæring, og det er ikke noe som nødvendigvis følger med førerkortet.

– Bedre intern opplæring. Kursing på den mas-

kinen man skal kjøre. Det er store forskjeller på å kjøre forskjellige dumpere. Stabiliteten er forskjellig, ikke minst under tipp. Det er forskjell på bruk av brems. Hovedtyngden av våre dumperførere er voksne folk. Mange er gamle lastebilsjåfører som har blitt lei av å kjøre langt. Men selv disse trenger en grundig opplæring på dumperne. Dumper er noe helt annet enn å kjøre lastebil. En god del av førerne vi rekrutterer kommer fra Sverige. Ofte har de kjørt Volvo dumpere. Men når de kommer over i en Doosan er det som å lære å kjøre på nytt, sier Jonsebråten.

– Det er viktigere at dumperførere har maskinførerbevis, god internopplæring og gode HMS-holdninger enn at de har lastebillappen. Vi har tatt inn mange dumperførere med erfaring fra skogsmaskiner. Det har fungert bra. Det er folk med erfaring i å kjøre store maskiner i terreng, supplerer Lars Hæhre.

Ulykker

– Hensikten med innskjerpingen på fører-

kortkravet i fjor var å redusere antall ulykker. Hvordan ser dere på det?

– Vi er helt enige om at det må gjøres noe for å få bukt med ulykkene. Men det er noe med måten det gjøres på. Anleggsskilter på maskinene og førerkort klasse C hos førerne fjerner ikke ulykkene. Det er riktigere å få inn et krav om opplæring på maskinen føreren skal kjøre. De ulykkene som har vært kommer av dårlig opplæring i bedriftene. Kravene om registrering og førerkort i seg selv gjør ikke noe fra eller til på sikkerheten, sier Jonsebråten.

Han lurer på hvorfor dumpere skal være underlagt både registreringsplikt og førerkort klasse C, når andre maskintyper ikke er det. – En Volvo 110 servicehullaster, for eksempel. Det er stor maskin, som har lov til å kjøre på veien. Men den trenger verken registrering eller C-førerkort. Det samme gjelder hjulgrave. Det er ikke sånn at det ene er farligere enn det andre, mener Jonsebråten.

Hæhre-konsernet anser dumperne som motorredskap, uansett hastighet. Støtte for det finner selskapet i ”Forskrift om bruk av kjøretøy”,

TRAVELT:

Dumperansvarlig Thomas Jonsebråten (t.v.) og maskinkoordinator Lars Hæhre har travle dager på Fellesprosjektet.

Vi ble rådet av en ansatt på en trafikkstasjon om å droppe registrering og anse dumperne som motorredskap.

LARS HÆHRE

SKILTLOS: De fleste av Hæhres dumpere er uten skilter. Vegdirektoratet sier det er greit på maskiner plombert på 30 km/t.

kalt Bruksforskriften (se faktaboks). Der er motorredskaper som går over 50 km/t, og ikke er egnet for bruk på offentlig vei, fritatt for registreringsplikt. Dessuten er dumpere i Maskinforskriften angitt som en av flere typer masseforflytningsmaskiner, på linje med gravere og hullastere. – Hvordan vil dere forholde dere til en eventuell innstramning fra Vegdirektoratets side på dette?

– Vi må følge myndighetenes krav, og følge lover og regler. Der har vi ikke noe valg. Men det hadde jo vært lurt om Vegdirektoratet tok en dialog med oss som bruker dumperne, ikke

bare leverandørene. Vi må følge med på hva som skjer, og vurdere tiltak etter det. Det kan bli aktuelt å plombere alle dumpere på 30 km/t eller rett og slett si opp folk som ikke har førerkort klasse C. Det vil være synd om folk mister jobben. Og hva hvis det skjer en alvorlig ulykke med en lastebilregistrert dumper, og den ikke har vært i EU-kontroll. Hva skjer da, undrer Lars Hæhre.

Han stiller mer enn gjerne selv opp på et møte med Vegdirektoratet.

Fritatt

Vegdirektoratet ikke enig i Hæhres forskriftstolkning, om at Bruksforskriften gir grunnlag for å anse dumpere som motorredskaper fritatt for registreringsplikt hvis de går under 50 km/t og utenfor offentlig vei. I september i fjor ble den gamle Kjøretøyforskriften avløst av en ny ”Forskrift for godkjenning av bil og tilhenger. Men dumpere vurderes likevel etter den gamle forskriften.

– Definisjon av motorredskap i kjøretøyforskriften ble ikke endret. Dumpere som hovedsakelig er beregnet til intern transport av masse på bygge- eller anleggsplasser eller i terreng og som bare unntaksvis brukes på offentlig veg, kan fortsatt kontrolleres og godkjennes etter kjøretøyforskriften. Dumpere som kommer inn under kjøretøyforskriftens definisjon, særlig vilkåret om hastighet 30 km/t, skal fullt ut vurderes etter kjøretøyforskriften. Det sier Asbjørn Hagerupsen i Vegdirektoratets seksjon for kjøretøyteknikk.

I praksis betyr det at dumpere som går fortare enn 30 km/t SKAL registreres som lastebil, uansett bruksområde. Men forskriften gir Hæhre rett når det gjelder dumpere plombert på 30 km/t, og som brukes utenfor offentlig vei.

>>>

Lærer man noe om å kjøre dumper på kjøreskolen?

THOMAS JONSEBRÅTEN, HÆHRE

– Sterkt forenklet kan vi si at motorredskap ikke er registreringspliktig, sier Hagerupsen.

Også han viser til Bruksforskriftens paragraf 2-1 (faktaboks). Den fritar motorredskap for registreringsplikt ved bruk utenfor offentlig vei. Men Kjøretøyforskriften trumfer Bruksforskriften når det gjelder fart: Dumpere kan gå maks 30 km/t for å være fritatt. Hva risikerer entreprenører som opererer uregistrerte dumpere ut over dette?

– Dersom dumper brukes i strid med forskriftene er dette å anse som en politisak.

Hjullaster

– En hjullaster eller hjulgraver er ikke registreringspliktig, og kan brukes på offentlig vei. Hvorfor skal da en dumper – som ikke brukes på offentlig vei – være registrert?

JBEGGE: Skilt- og førerkortkrav gjelder både rammestyrte dumper og tipptruck.

– Hjullastere er ikke innrettet for person- eller godstransport. Dermed er den ikke registreringspliktig dersom konstruktiv hastighet er under 50 km/t, sier Hagerupsen. Vegdirektoratet har ingen planer om å myke opp regelverket.

Regelverket for førerkort er ikke særlig enklere enn det for registrering. For lastebilregistrerte dumpere er det greit: Der må føreren etter gjeldende forskrift ha førerkort klasse C, unntatt på ”varig lukkede” områder som pukk-

verk og gruver. Men for motorredskap, da?

– Motorredskap med konstruktiv hastighet høyst 40 km/t er unntatt fra førerkortplikt ved kjøring utenfor offentlig veg og ved kryssing av offentlig veg, forutsatt at fører har fylt 16 år og har nødvendig hastighet. Hvis motorredskapet går over 40 km/t, blir reglene mye mer komplisert, understreker senioringeniør Dagfinn Mo i Vegdirektoratets førerkortavdeling.

Men det er visst ikke bare da det er komplisert. Vi spurte Statens Vegvesens svartjeneste på telefon hvilket førerkort som kreves for å kjøre en 40 tonns dumper registrert som motorredskap på anlegg utenfor offentlig vei. – Motorredskap med så høy totalvekt? Da må man ha førerkort klasse T eller C, sa damen i telefonen.

Motorredskap

– Det er en del usikkerhet om dette ute og går. Enkelte entreprenører og maskinselgere har hevdet at dumpere med hastighet over 30 km/t ikke er registreringspliktig hvis de bare brukes utenfor offentlig veg. Dette begrunnes med at de er motorredskap, og at det ikke er krav til førerkort når motorredskap kjøres utenfor offentlig vei. Men de fleste maskinentreprenører og maskinselgere har tolket regelverket noe strengere. De har ment at dumpere skal registreres, og at det kreves førerkort klasse C for å kjøre dem. Også utenfor offentlig vei, sier Arne Berg. Han er distriktssjef i MEF region nord, og MEFs nøkkelmann innenfor kjøretøy, sertifisering og førerkort.

For å få en avklaring om hvordan forskriftene skal forstås deltok Berg, representanter for EBA og flere maskinleverandører på et møte med Vegdirektoratet i begynnelsen av november. Her var Vegdirektoratet tydelig på hva de mener er riktig tolkning av forskriftene:

- Dumper konstruert for fart over 30 km/t er lastebil, ikke motorredskap.
- Lastebil SKAL registreres, uavhengig av om kjøretøyet brukes på offentlig veg, privat veg eller utenfor offentlig veg.
- Fører av lastebil med tillat totalvekt over 7 500 kg skal ha førerkort klasse C, uansett hvor kjøretøyet brukes.

I 2010 ble førerkortforskriften endret, og det ble tatt inn en særregel for dumpere. Det ble tillatt å føre dumper på fysisk avspærrede områder med førerkort klasse B når dumperen på grunn av vekt eller dimensjon ikke kan brukes på offentlig veg. Det gjelder i praksis de aller fleste rammestyrte dumpere og tipptrucker. Det passet anleggsbransjen bra.

Stengt

– Bransjen har ofte anlegg som er fysisk stengt for annen trafikk enn egen intern anleggstrafikk. Det gjelder for eksempel i forbindelse med bygging av tunnel og utkjøring av tunnelmasser. Likeså bygging av nye veier, hvor disse er helt stengt for vanlig trafikk inntil åpning. På slike anleggsområder var kravet at fører måtte ha førerkort klasse B, samt bedriftsintern opplæring og maskinførerbevis, sier Arne Berg.

I juli 2012 gjorde Vegdirektoratet en liten men viktig endring i denne særregelen: Den gjelder nå bare for VARIG fysisk avspærrede industriområder, pukkverk, gruver og lig-

Ulykkene kommer av dårlig opplæring i bedriftene. Kravene om registrering og førerkort i seg selv gjør ikke noe fra eller til på sikkerheten

THOMAS JONSEBRÅTEN, HÆHRE

nende. Veianlegg, tunnelutkjøringer og andre midlertidige anleggsområder får ikke unntak fra førerkortkravet, uansett hvor avspærret anlegget er for øvrig trafikk. Dette setter klare

FØRERKORT: Maskiner som går over 30 krever både skilt og førerkort for lastebil. Under 30 kreves ingen av delene.

begrensinger for hvor anleggsbransjen kan benytte seg av denne særregelen.

Vegdirektoratet begrunnet endringen med at det hadde vært ulykker med dumper i forbindelse med vegarbeid, hvor fører ikke hadde fått nødvendig internopplæring utover at de hadde førerkort klasse B.

På møtet understreket deltakerne fra anleggsbransjen at endringen i særregelen får betydelige negative konsekvenser for bransjen. – Innskjerpingen av førerkortkravet er ikke logisk. Et veianlegg er like lukket som et pukkverk eller en gruve. I møtet ga Vegdirektoratet uttrykk for at de ikke har vært klar over denne problemstillingen. De har sett på veianlegg der maskiner går sammen med øvrig trafikk. Det har skjedd alvorlige ulykker og dødsfall, som følge av at maskinførere ikke har behersket kjøretøyene. Men her skulle de aktuelle firmaene sørget for bedre opplæring. Nå har enkelthendelser fått ødelegge for hele bransjen. Direktoratet anbefalte bransjen å utrede hvilke problemer bransjen fikk, så vil de vurdere å se på det på ny. Vi er nå i gang med det utredningsarbeidet. Målet er å få til en oppmykning av regelverket. Så får vi se senere hva som konkret kommer ut av det, sier Arne Berg.

Forenklet oppsummering:

- Går dumperen over 30 km/t? Da er den lastebil. Den skal registreres og skal kjøres med førerkort klasse C. Unntak for førerkort kun for pukkverk, gruver og industriområder (varig lukkede).

- Går dumperen maks 30 km/t og brukes på anlegg utenfor offentlig vei? Da kan den være motorredskap. Fritatt for registrerings- og førerkortplikt. ■

Forskrift om bruk av kjøretøy.

§ 2-1, hvilke kjøretøyer som er registreringspliktige: Motorvogn er registreringspliktig med følgende unntak: a) Traktor, maks 20 km/t. b) Motorredskap, maks 50 km/t. Likevel registreringspliktig når konstruert for fart over 20 km/t, hovedsakelig er innrettet for person- eller godstransport eller til trekking av annet kjøretøy, og brukes på offentlig veg. c) Motorredskap, maks 50 km/t, og som bare brukes utenfor offentlig veg. Kryssing av offentlig veg er tillatt med slik motorredskap.

Kjøretøyforskriften.

Paragraf 2-5, punkt 4, definisjon av motorredskap: Som motorredskap regnes også motorvogn som hovedsakelig er beregnet til intern transport av masse, jord eller lignende på bygge- eller anleggsplasser eller i terreng og som bare unntaksvis brukes på offentlig veg (dumpere), dersom konstruktiv hastighet ikke overstiger 30 km/t.

TULL: Dumperansvarlig Thomas Jonsebråten mener det er tull å kreve lastebilførerkort av dumperførere. – Dumper er noe helt annet enn lastebil, sier han.

FLYTTER FJELL FOR FLYPLASS

Flyplassen slik den så ut før utbyggingen startet. Legg merke til Lilandsåsen som ligger der den nye terminalen kommer.

Norges nest største flyplass skal utvides. Først må 1 million kubikkmeter fjell sprenges vekk. – Norges kanskje mest high-tech sprengningsjobb, sier Vassbakk & Stols prosjektleder Roald Himle. >>>

Nok et lass med sprengte masser tømmes ut ved Lønningstjernet, mens et Norwegian-fly letter.

MÅNEDENS PROSJEKT | FLESLAND T3-TERMINAL

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Dagens terminalbygning på Bergen lufthavn, Flesland ble bygget for over 20 år siden, med en kapasitet på 2,8 millioner passasjerer i året. Flyplassen har i dag knappe seks millioner reisende i året, et tall som stadig øker, og behovet for en betydelig utvidelse av kapasiteten er derfor skrikende.

Etter lang tids planlegging startet endelig de fysiske arbeidene for ny terminal og nye flyoppstillingsplasser i januar i år. Den nye terminalen skal stå ferdig i 2017 og flyplassen vil da få en samlet årlig passasjerkapasitet på 7,5 millioner. Nå, når 2013 nærmer seg slutten, er meste parten av sprengningen og masseforflytningen utført. Opp mot 10.000 kubikkmeter sprengte masser, som tilsvarer nesten 2000 lastebillass, blitt kjørt bort daglig fra der den nye terminalen skal bygges, og et helt «fjell» er jevnet med jorden.

High-tech

Det er Vassbakk & Stol som har fått kontrakten med Avinor om å flytte totalt 1 million m3 faste masser og klargjøre tomten for utbygging. Kontrakten innebærer også ombygging av veier på området og etablering av VA-anlegg i tilknytning til den nye terminalen. >>>

norsk pumpeservice a.s

Heiasvingen 33 – 1900 Fetsund

Norsk pumpeservice a.s er en ledende leverandør av boreverktøy, pumper og utstyr til brønn og spesialborere rundt om i hele landet. Vi er i vekst og trenger flere ansatte. Vi kan tilby et spennende arbeidsmiljø, varierende arbeidsoppgaver og en utfordrende arbeidsdag. Vi er i dag 9 ansatte og omsatte i 2012 for NOK 70 mill. Våre lokaler ligger på Heia industriområde i Fetsund.

Teknisk salg/support

Vi ønsker å styrke vår stab med en person med praktisk erfaring fra brønn og spesialboring

Arbeidsoppgaver

- Daglig kontakt med kunder innenfor brønn- og spesialboring
- Oppsøkende salgsvirksomhet
- Bearbeide tilbud og tekniske løsninger
- Ta i mot og registrere ordre

Personlige egenskaper

- Ryddig
- Strukturert
- Selvgående og stå på vilje
- Serviceinnstilt
- Utadvendt med kundefokus

Spørsmål om stillingene kan stilles til:
Arild Fossen/Odne Pihl tlf. 63 88 87 00.

Skriftlig søknad sendes til:
odne.p@norskpumpeservice.no.

Den nye terminalen slik den er planlagt i revidert forprosjekt. (Illustrasjon: Nordic Architects)

MÅNEDENS PROSJEKT | FLESLAND T3-TERMINAL

– Dette er den største sprengingsjobben vi har hatt i Vassbakk og Stol. Og det er jo en ekstrem sprengning med tanke på at den ligger kloss inntil Norges nest største flyplass, som er i drift hele tiden. Det vel ingen som har brukt elektroniske tennere i denne størrelsesordenen tidligere. I tillegg er alt utstyret vårt utstyrt med GPS-posisjonering, og i så måte er dette kanskje Norges mest «high-tech» sprengningsjobb, sier Roald Himle.

– Dette er veien å gå

– Vi har ikke tatt inn en eneste rigg her uten GPS – alle har det samme systemet. Og alle som har lært seg å bruke det vil ikke ha noe annet. Systemet er utrolig nøyaktig og vi borer ikke ett eneste hull for mye eller for lite. Ved manuell måling må man regne med noen ekstra hull og bortkastet arbeid, forsetter Himle.

– Vi har dessuten boret alt i lodd, altså med null graders helning. På den måten får vi mindre boreavvik. Det blir stort sett helt paddeflate såler når vi rensker, og vi har ikke hatt en eneste blindgjenger. Det koster litt mer med dette systemet, men vi valgte det likevel, først og fremst på grunn av sikkerhetsmessige årsaker. Man halverer også rystelser ved å bruke elektroniske tennere og man vet nøyaktig – på millisekundet – når salven går. Jeg tror dette er veien å gå for bransjen, sier han.

Snorrette salveskjøter

– Med dette systemet kan vi legge inn forhåndsdefinerte punkter på serveren, som boreriggene mottar trådløst ute på anleggsplassen. De får da opp alle hullene de skal bore rett på skjermen, og slipper å gå ut og merke. På det meste hadde vi fire boreriggene her side om side på samme pall, og alle visste nøyaktig hvor samtlige hull skulle bores. Vi har samme system på alle maskiner her; både gravere, valser og boreriggene. Så når gravemaskinene rensker for neste salve, rensker de på bakgrunn av det samme systemet. Tradisjonelle utfordringer som uvær og støv er helt borte; her ser man alt på skjermene, utdypes Pål Grinde, stikningsleder og massebereger hos Vassbakk & Stol.

– Med denne boreteknikken får vi også svært jevne salveskjøter. Vanligvis blir salveskjøten en hakkete, ujevn linje, men her blir den helt snorrett. Dette krever selvsagt en del planlegging i forkant, men totalt sett har det bidratt til en meget effektiv drift, sier han.

2000 lastebillass om dagen

Grunnen til at så enorme masser må sprenges bort, er at åsryggen Lilandschaugen lå der det egnet seg best å bygge ut. I skrivende stund er nesten hele denne åsryggen borte, og anleggsmaskinene befinner seg nå under bakkenivå flere steder.

– Lilandschaugen var 40 meter på det høyeste, og vi skal sprengre oss

Vassbakk og Stols stikningsleder/massebereger Pål Grinde og prosjektleder Roald Himle.

15 meter ned under bakkenivå, der endestasjonen for Bybanen kommer. Vi har sprengt og kjørt bort opp mot 50.000 kubikkmeter faste masser i uka siden vi startet i mars, forteller Grinde, som forklarer at 1 million kubikk faste masser blir langt mer når det sprenges ut og kjøres bort.

– Nå det faste fjellet sprenges, blir det faktisk en utvidelse på 40 prosent. Så 1 million kubikk blir dermed til 1,4 millioner kubikk. Det er den plassen det tar når vi flytter den og som vi må ta hensyn til. Når vi

Det bores før det skal sprenges. I bakgrunnen ser man tydelig hvordan Lilandsåsen har blitt sprengt vekk.

meter opp. Nå har vi kommet opp like høyt som flyplassen ved siden av, og det vil etter hvert bli en del av selve flyplassområdet, med blant annet nye flyoppstillingsplasser, forteller Grinde.

– Resten av de store volumene har gått til vestsiden av rullebanen, for utfylling av terrenget og til støyvoller og sikkerhetsområde. Noe har også blitt brukt til opparbeiding og forbedring av nye veier samt ny rundkjøring utenfor flyplassen. Ytterligere 100.000 kubikk har gått til knusing; til grus og grøftesingel, som vi har brukt mye av her. Vi har for øvrig et eget knuseverk på området. Nesten alle massene blir brukt internt på området, noe som er svært gunstig både logistikk- og miljømessig.

Demning gir fordøyningsmagasin

På grunn av alle de nye asfalterte flatene som erstatter et naturområde, vil det også bli mye mer overvann å ta hånd om. Dette er Vassbakk & Stol med å løse i prosjektet.

– Vi har støpt en betongvegg ved foten av fyllingen i Lønningstjernet, som fungerer nesten som en demning. Veggen er høyere enn den tidligere vannoverflaten, og hele fyllingen vil bli som et fordøyningsmagasin, for å ta seg av overvann fra flyplassen. Det blir rask avrenning på et mye større asfaltert område enn tidligere, og mye av dreneringen ledes ned til det tidligere tjernet. Det er lagt flere rør gjennom denne betongveggen, som sikrer en kontrollert avrenning fra området, og sørger for at bekkene som går ut fra tjernet ikke går over sine bredder, forklarer Grinde.

– Kontrakten vår innebærer for øvrig også etablering av en åtte meter bred grøft gjennom hele det nye terminalområdet fra sør til nord, hvor

>>>

VERA STÅLTANKER

- 1.500 – 50.000 L
- Over bakken eller nedgravd

VERA TANK

Tlf. 92 41 98 00
veratank.no
info@veratank.no

Markedets mest brukervennlige! Godkjent for kjøp og salg

LOADMASTER LM 9000i

Hjullastervekt

Tlf 35 96 72 72 | www.hella.no

MÅNEDENS PROSJEKT | FLESLAND T3-TERMINAL

Det har vært svært hektisk arbeid i perioder. Her er fire borerigger i aksjon samtidig. (Foto: Vassbakk & Stol AS)

det legges til rette for vannledning, overvann, spillvann, fjernvarme, høyspentledning, elektrotrekkekanal, med mer. Det blir litt overdimensjonert, slik at man skal slippe å grave opp igjen senere.

Strenge HMS-krav

Vassbakk & Stol har utført arbeider sammenhengende på Flesland siden 2007. Blant annet har den Karmøy-baserte entreprenøren flyttet hele taksebanen som går parallelt med rullebanen. Selskapet er dermed vant til utfordringene med å jobbe tett innpå en flyplass i drift.

– Det er klart at den korte avstanden til flyplassen gjør prosjektet spesielt. Det er særdeles strenge HMS-rutiner i forbindelse sprengningsarbeidene, og en hel logistikkabal som skal legges. Under selve sprengningen har vi 20-25 posteringsvakter som skal holde folk unna området. Dette er for øvrig en av de få ulempene med å bruke elektroniske tenner; det tar et kvarter å lade opp salven, og da er den regnet som ustabil. Da kan i teorien tenneren gå av, og vi må derfor stoppe all trafikk i dette tidsrommet, forteller prosjektleder Himle.

– Det er for øvrig lagt opp til to «skytvinduer» hver dag; ett midt på dagen, mellom klokka 12.00 og 14.00, og ett om kvelden, ca. kl. 19. En av grunnene for akkurat disse tidspunktene er at da er det minst flytrafikk. For under sprengningen får ikke engang flyene kjøre inn til enkelte av gatene, sier Pål Grinde.

Mange, store maskiner

En så stor jobb som dette krever selvsagt store og mange maskiner og tilsvarende stor bemanning.

– Nå er vi i underkant av 80 mann her, men på det meste har vi vært oppe i drøyt 100. Vi kjører skiftordning på masseforflytningen; 14 dager på og 14 dager av, og da er det 12-timers dager fra mandag til lørdag mellom klokka 07 og 19, sier Himle.

– Når det gjelder maskiner har vi 19 gravemaskiner (fra 16-90 tonn), 2 tipp-trucker (Komatsu 405), 16 ledd-dumpere (Volvo A40), 2 hjullastere,

Her kan man se den åtte meter brede grøften som graves gjennom hele det nye terminalområdet fra sør til nord, hvor det legges til rette for vannledning, overvann, spillvann, fjernvarme, høyspentledning, elektrotrekkekanal, m.m.

5 borerigger, 2 dosere (50-tonnere), 2 20-tonns valser og 2 traktorer.

Takket være alle disse maskinene og anleggsarbeiderne skal hele området være klargjort for selve utbyggingen av Terminal 3 allerede i mars 2014. Dette vil gi Bergen lufthavn, Flesland den kapasiteten som er nødvendig for å ta hånd om den eksisterende flytrafikken på en bedre måte enn i dag og for å kunne håndtere en forventet økning i flybevegelser og antall passasjerer i årene som kommer. ■

Fakta:

Byggherre: Avinor

Hovedentreprenør:

Vassbakk & Stol (i samarbeid med Skanska – som eier Vassbakk & Stol)

Kontraktssum: I underkant av 200 MNOK (eks. mva.)

Byggestart: Februar 2013

Ferdigstillelse: Mars 2014 (byggegropen ferdig til bygging)

FLEKKEFJORD PRODUKTER AS

- gir deg gode opplevelser

www.graveutstyr.no

RASK LEVERING

Våre produkter blir produsert i Norge i RAEX 450 / Slitestål - Produsent av utstyr fra 0,5 til 55 tons gravemaskiner

Flekkefjord Produkter AS - Svegeskogen 11 - 4400 Flekkefjord Tlf 38 32 70 70 post@graveutstyr.no

For at du skal være best mulig forsikret, spør vi ekspertene om råd

Vi skal ha Norges beste forsikringer for entreprenørbransjen. Derfor er det helt naturlig for oss å søke råd hos de som kan mest om bransjen – entreprenørene.

Siden 1975 har If og MEF samarbeidet om å skreddersy forsikringer til MEFs medlemmer. Hvilke dekninger som må være med, hvor store utbetalingene skal være hvis uhellet er ute – ja til og med hvor mye forsikringene skal koste, blir vi enige om sammen.

Velger du If kan du altså være helt trygg på at forsikringen din er laget av noen som virkelig kjenner din hverdag.

For å snakke med en av våre MEF-eksperter, ring 815 11 466.

Du kan også lese mer på www.if.no/mef

I samarbeid med:

Rolig, vi hjelper deg.

SPARER STORT PÅ TOMGANGSKUTT

BEVISSTHET: – Jo, det har vært større fokus på tomgangskjøring i år, bekrefter maskinfører Thomas Lorentzen i Heldal Entreprenør AS. Her ved spakene i «sin» Komatsu PC 210. (Foto: Jørn Søderholm)

Heldal Entreprenør har analysert maskindata og arrangert konkurranse blant maskinførerne. Sparer inntil 40 000 i året – pr maskin – på mindre tomgangskjøring.

Tekst

VIBEKE SKANKE OG JØRN SØDERHOLM

LILLESAND: Heldal Entreprenør AS i Lillesand har gjennom 2013 satt fokus på tomgangskjøring. Der forsvinner det store mengder diesel i løpet av et år.

I et prosjekt sammen med importør Hesselberg Maskin har Heldal Entreprenør AS gjort en særskilt oppfølging av bedriftens Komatsu-maskiner for å redusere dieselforbruket.

Andelen tomgangskjøring har i snitt blitt redusert med 13 prosent. I tillegg har Heldal økt andelen av tiden maskinene går i økonomimodus med 30 prosent. Dieselforbruket reduseres normalt med ca. 33 prosent ved å endre fra ”power-mode” til økonomimodus.

Mindre tomgangskjøring kutter også i antall motortimer. Det reduserer servicekostnader og øker annenhåndsverdien på utstyret.

Muligheter

– Vi lurte i våres på hvilke muligheter som fantes for å redusere kostnader på maskinbruken. Vi inviterte leverandørene våre til et møte og spurte hva vi kunne gjøre for å redusere dieselforbruket og servicekostnadene våre. Vi fikk noen aha-opplevelser og fant ut at dette var så viktig at alle sjåførene måtte få høre det samme. Vi startet derfor et prosjekt sammen med Hesselberg og vi er veldig godt fornøyd med oppfølgingen vi har fått, sier Mathilde Heldal.

Hun er siviløkonom og datter av eier og daglig leder Bjørn Heldal.

Tallene er skaffet til veie gjennom Komatsus maskinkontrollsystem Komtrax. De er bearbeidet av Andreas Weng, Hesselbergs Komtrax-spesialist og produktingeniør for mini- og midi-maskiner. Allerede på det første møtet hos Heldal i vår kunne han gi konkrete overslag over hvilke besparelser som kan ligge i redusert tomgangskjøring. >>>

– Vi kan se av Komtraxdata at gravemaskiner i Norge over 12 tonn i gjennomsnitt går opptil 40 prosent av tiden på tomgang. I teorien bør det være mulig å redusere dette ned til mellom 15 og 25 prosent. Legger vi til besparelsene i færre servicer og økt annenhåndsverdi trenger man ikke mye fantasi for å skjønne at det blir snakk om betydelige beløp å spare. I beste fall kan innsparingen være over 40 000 kroner pr år på en maskin som går 2 000 timer i året, sier Andreas Weng. Se detaljene i regnestykket i faktaboksen til denne artikkelen.

Ivrig

– Med stort og smått har vi ca 45 gravemaskiner, 15 dumpere, 20 lastebiler og 10 hjullastere så besparelsene vil kunne utgjøre betydelige beløp. Det som er så morsomt er at vi hele tiden har sett at det har bedret seg. Komtrax-rapportene vi har fått fra Andreas har vi hengt opp på tavla på pauserommet hver måned og sjåførene følger ivrig med på resultatene. Rapportene er veldig informative og har helt klart litt av æren for resultatet ettersom det er enkelt å følge opp de enkelte maskinene. Det og det faktum at vi har lovet premie til den sjåføren som oppnår best resultater, sier Mathilde Weng.

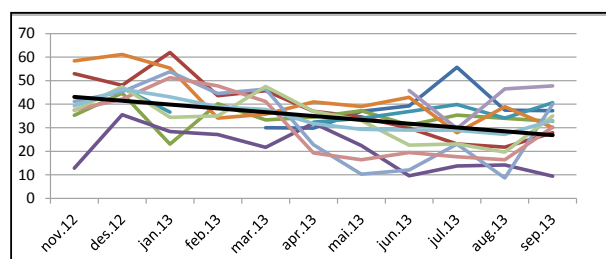
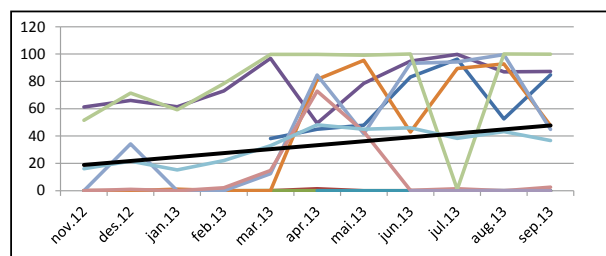
Svein Lovisenro kjører til vanlig en Komatsu PC290LC-10. Han var skeptisk i starten. – Jeg var redd det skulle bli overvåkning og at jeg skulle bli ”grilla”. Men da jeg så regnestykkene skjønte jeg at dette var noe vi burde ta på alvor. Sjåførene tenkte ikke noe på tomgangskjøring tidligere, men etter møtet med Hesselberg skjønte vi at alle måtte bidra. Det er jo en fordel for alle i firmaet at vi reduserer kostnadene. Selv er jeg heldig som har fast jobb bare syv minutters reise hjemmefra. Spesielt nå som mange permitterer folk rundt omkring, sier Lovisenro.

Mathilde Heldal medgir at maskinførerne var skeptiske i starten. Men det har snudd. –De skal ha skryt av resultatene vi har oppnådd så langt. Det er jo takket være dem vi har klart å redusere kostnadene, sier hun.

Heldal Entreprenør er en familiebedrift. Mathilde styrer administrasjonen sammen med søster Gunhild, mens broren er maskinfører.

– Nøkkelen til at vi lykkes er at alle står på. Vi snur oss rundt og tar på oss alle typer oppgaver. Man kan ikke være så fin på det, men må trå til der det trengs, sier hun.

(Artikkelen er en bearbeidet versjon av en artikkel fra bladet Hesselberg-nytt.) ■

HB215LC-1	2447
PC138US-8	25157
PC210LC-8	K50417
PC228USLC-8	50091
PC228USLC-8	50140
PC240LC-10	K60125

SKEPTISK: Maskinfører Svein Lovisenro var skeptisk i starten. Men det gikk over. Her sammen med Mathilde Haldal. (Foto: Hesselberg)

Sparer på tomgangskutt

Redusert tomgangstid: 500 timer pr år
Diesel: 1 750 liter / 14 000 kroner pr år
Service: 1 pr år / 13 000 kroner pr år
Bedre innbytteverdi: 100 000 kroner*
Kroner spart: 40 000 pr maskin pr år**

*Bedre innbytteverdi på maskin som har gått 7 500 timer sammenlignet med en som har gått 10 000 timer.
 ** Ved å redusere tomgangskjøring fra 40 til 15 prosent.
 Kilde: Hesselberg Maskin AS

Områdesikring - komplette løsninger -

- Byggegjerd og tilbehør til bygg- og anleggsplass - bredt utvalg
- Alt innen gjerder, porter og rekkverkløsninger
- Rotasjonsgrinder / Adgangskontroll
- Dekkduker med profilering

Besøk oss på Leverandørmartn under Anleggsdagene i januar!

OSN-gruppen består av 8 ledende selskaper innen områdesikring, fordelt over hele landet:

Solheim Gjerdenett AS, Bergen
 Håland & Karlson AS, Haugesund
 Systemsikring AS, Stavanger
 Lauritsen Gjerdefabrikk AS, Tønsberg
 Røa Gjerdefabrikk AS, Oslo
 Foras Områdesikring AS, Trondheim
 ToJo AS, Nord-Norge
 OSN Anleggsikring AS, Oslo (spesialist bygg- og anleggsplass)

STØRST PÅ OMRÅDESIKRING I HELE NORGE

For kontaktinfo til nærmeste leverandør, se www.osn.no

Telenor presenterer

4G
RASKERE NETT

Telenor presenterer en helt ny generasjon Mobilt Bredbånd. 4G betyr mer fart, flere muligheter og mer moro. Nå får du 4G i de største byene, og vi fortsetter utover landet. Følg med på telenor.no eller send SMS med kodeord 4G til 2244.

Rabatt på tjenester fra Telenor

MEF har en rammeavtale med Telenor. Medlemmer i MEF får gunstige rabatter på:

- Mobiltelefoni
- Mobilt Bredbånd
- Mobilt Bedriftsnett /Proffnett
- Bredbånd
- Fasttelefoni

For mer informasjon om priser og betingelser ta kontakt med kundeservice på telefon 09000 eller en av Telenors mange forhandlere.

MASKIN

Spesialmaskin: Fiskefôr-laster

CAT MED MAT TIL FISKEN

Skipet frakter fiskefôr i store sekker. Så store at det trengs en Cat 336 EL for å løfte dem.

Tekst

JØRN SØDERHOLM

STEINKJER: – Vi skreddersyr din maskin etter behov, opplyser Pon Equipment ubeskjedent. På skipet tMS Borgenfjord står en Cat 336EL og løfter flere tonn sekker med fiskefôr. Maskinen tilhører Stornes Skip AS, som eier MS Borgenfjord. Dette er den tredje Caterpillar-maskinen rederiet investerer i.

– Maskinen er montert direkte på svingkransen. Den er utstyrt med en forlenget stikke og en tilsvarende stor gaffelramme. På grunn av lengre og kraftigere sekkeløftspyd kan den løfte inntil tre tonn i hvert løft, opplyser Pon Equipment i en pressemelding.

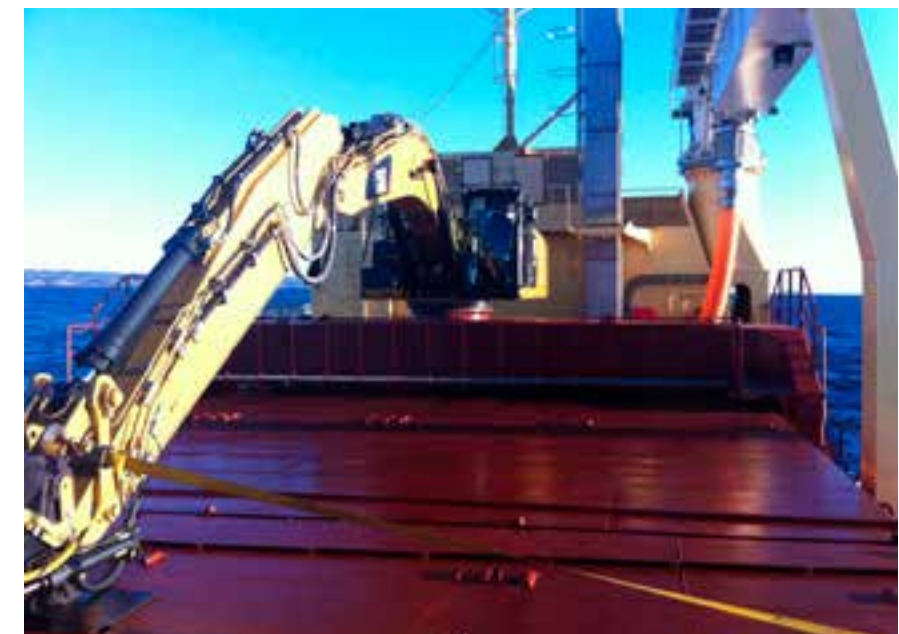
Stornes Skip AS holder til i Steinkjer, og eies av Bengt og Trond Stornes. De er tredje generasjons Stornes som driver i shippingbransjen. Skipene deres er bygd spesielt for å frakte sekker med fiskefôr for Biomar langs kysten på Vestlandet.

Cat 336EL har opptil lavere drivstofforbruk, takket være ACERT-motor Steg IIIb, helautomatisk CRS og elektrisk styrt bomregenerering. Videre har maskinen høy førerkomfort, lavt støynivå, store monitører og lettmanøvrerte spaker.

– Alt for å gi maksimal produktivitet for maskin og fører, sier Pon. Fortsatt like ubeskjedent. ■

TIPS OSS

Tips oss om maskiner tilpasset spesielle behov: anleggsmaskinen@mef.no

FØR: Cat-en som sørger for mat til fisken. 336 EL-en står rett på svingkransen.

TRE: Skuta frakter fiskefôr på Vestlandet. Det er rederiets tredje Cat.

BK Hengeren
Hengeren for de kvalitetsbevisste

Vinn tur til Silverstonebanen, sjekk bkhengeren.no

Maskinhenger
PL 3538B
Totalvekt 3 500kg

PHN 2025B

Varehenger
Totalvekt 2 700kg

Over 70 modeller!

www.bkhengeren.no

Finn din forhandler på bkhengeren.no

Good things
come in
small packages

TOPCON

VANGUARD
TECHNOLOGY
HiPER SR
NETTVERKSMOTTAKER

Topcon HiPer SR

Topmodellen for entreprenøren!

HiPer SR er en meget lett alt-på-stanga-mottaker som er klargjort for alle satellittsystemer og har nyeste antenneteknologi innebygget sammen med mottaker og batteri for inntil 20 timers drift.

Du vil ikke oppleve satellitter som denne mottakeren ikke har plass til å ta inn. Den kommer med TESLA målebok og bruker målebokens innebygde 3.5G modem for å komme seg på nett og motta korreksjoner. Dette er nettverksmottakeren for den som vil ha det aller siste, og du vil bli forbløffet over vekten, som kun er 850 gram.

Bruksområder er alle typer måling på centimeteren der en har dekning fra mobilnettet.

TopNET CPOS

Tilbudspris på komplett pakke med 1 års valgfritt TopNET eller CPOS-abonnement!

kr 134.000,- 1-dags kurs inkludert!

Pris er eks. mva. og forutsetter tegning av Blinkens Support- og Serviceavtale.

High Speed
Tracking

TOPCON

PS SERIEN
ENMANNSSTASJON

Topcon PS Serien

Lynrask, robust og vanntett!

Topcons nyeste enmannsstasjon rettet mot landmåleren og stikkeren med et øye for kvalitet og hurtighet!

- Ett tastetrykk og PS-stasjonen finner prismet i løpet av få sekunder.
- PowerTrac teknologi – Suveren til å følge prismet i vanskelige omgivelser. Finner prismet automatisk igjen etter man har passert bak hindringer.
- Lynrask og kraftig avstandsmåler – høy nøyaktighet både ved måling med og uten prismer.
- LongLink – Pålitelig kommunikasjon med 600 meter rekkevidde.

LONGLINK MAGNET™

- Vanntett – IP 65 Høyeste verdi for robotstasjon i dagens marked.
- Magnet Field programvare med norsk språk.
- Avansert vinkelenkoderteknologi som sikrer presise vinkelmålinger.
- TSshield – Sikkerhetsfunksjon. Topcons system for deaktivering og sporing av instrumenter ved tyveri.

Pris fra kr 199.000,- eks. mva. Ta kontakt for mer info!

KURVENE PEKER NEDOVER

DETALJER: Næringspolitisk rådgiver Håvard Almås (t.v.) i MEF orienterer journalist Klaus Eriksen fra Anlegg & Transport om detaljer i analysen høsten 2013.

Det er lenge siden det har vært så mye ledig kapasitet i anleggsbransjen på slutten av året. Verst er det i nord og sør MEF er likevel ikke veldig bekymret.

Tekst
JØRN SØDERHOLM

– Omsetningen i bransjen stiger. Vi ser rekordmange kontrakter i Statens Vegvesen. Men vi ser også mye ledig kapasitet, både på veibygging og VA. Alt i alt er det en bransje som ikke trenger være særlig bekymret, men som likevel fortjener et dyddykk bak tallene.

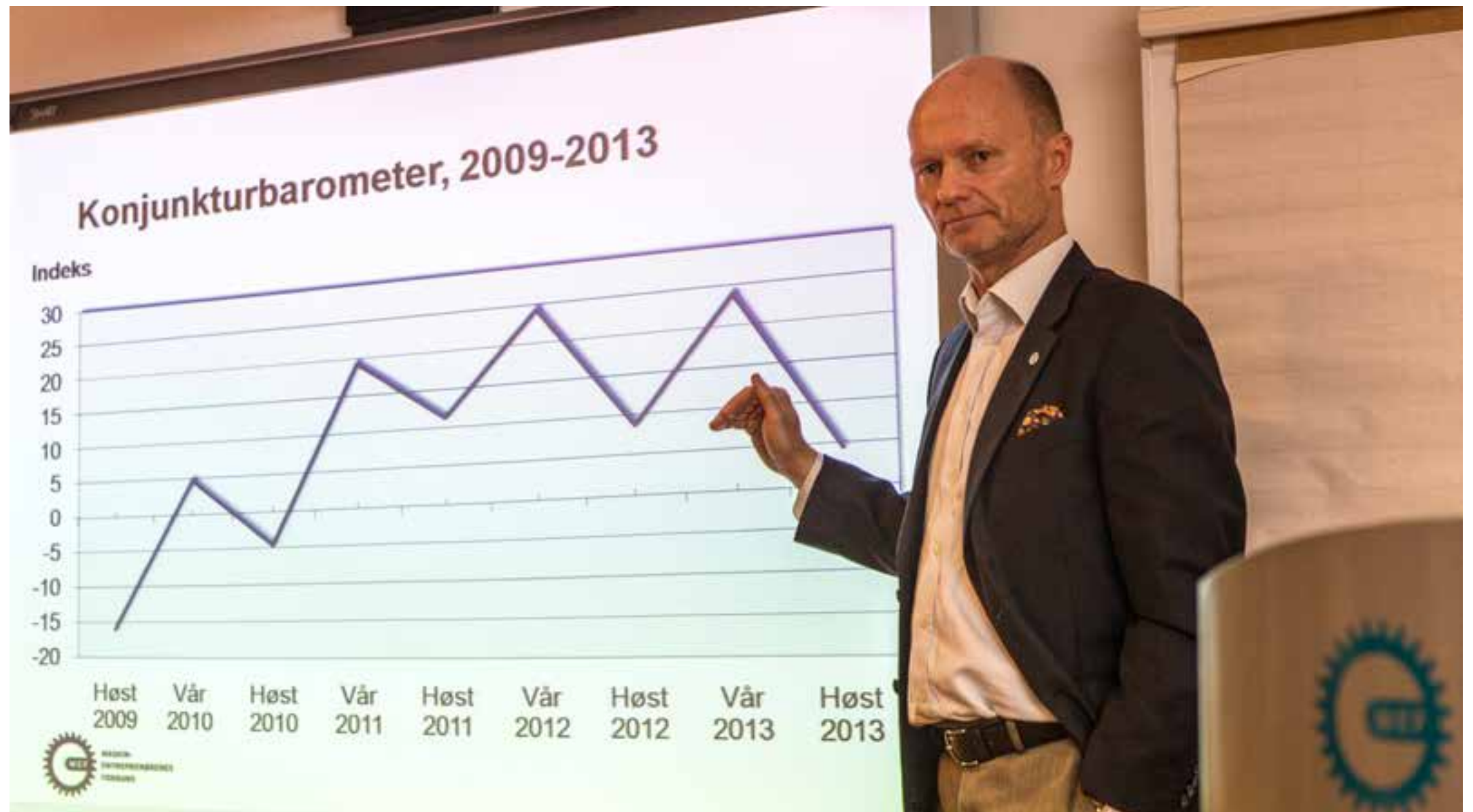
Det sa sjeføkonom Stein Gunnes i MEF da han oppsummerte høstens analyse av medlemsmassen på et frokostmøte på MEFs hovedkontor i begynnelsen av desember.

Bekymring
Om hovedinntrykket er at det går bra, så pekte han også på faktorer i bransjen som vekker bekymring. Mest bekymret er han over at det er mye ledig kapasitet i bransjen nå. – Litt ledig kapasitet er det alltid. Det må det være, og det gir fleksibilitet til å ta oppdrag. Men det er lenge siden vi har sett så mye ledig kapasitet på slutten av året. Det tallet bekymrer oss, sier Gunnes. Mest ledig kapasitet er det blant de mindre bedriftene. Geografisk er det den nordlige landsdelen som ligger dårligst an. Der har nesten 7 av 10 medlemsbedrifter i MEF svart at de har

50 prosent eller mer kapasitet ledig til veibygging. – Over 50 prosent kapasitet ledig er mye. Da begynner man å merke det, sier Gunnes. Mengden ledig kapasitet er ganske lik på veibygging og VA. Men samtidig melder MEF-medlemmene om gode ordreserver inn i 2014, på samme nivå som før jul i fjor.

Svært få bedrifter vurderer å ansette nye medarbeidere, mens flere enn i fjor vurderer nedbemanning. Det skjer samtidig med at Regjeringen strammer inn på permitteringsreglene. Arbeidsgiverperioden øker fra 10 til 20 dager, mens den totale dagpengeperioden kuttes fra 30 til 26 uker. Det liker Stein Gunnes og MEF dårlig. – Man blir både irritert og småforbannet på den innstrammingen. Jeg håper bare entreprenørene greier å gjøre grep for å beholde arbeidsstyrken, og unngår oppsigelser, sier han. Bedriftenes planer for maskinparken går også nedover. Gunnes understreker likevel at de fleste bedriftene har planer om å holde seg på dagens nivå, med både folk og utstyr.

Men for mange bedrifter er Navs stramme praksis på utbetaling av dagpenger et større

TREND: En bekymret, irritert og småforbannet sjeføkonom Stein Gunnes orienterte om ståa blant MEF-medlemmene. – Heldigvis er bransjen grunnleggende optimistisk, sa han.

problem enn at arbeidsgiverperioden øker og dagpengeperioden går ned. – Medlemsbedrifter må ut med lønn i tre måneder for å ha folk gående å koste på lageret. Ellers må de si opp, og da forsvinner folk mest sannsynlig til oljebransjen. Begge deler er mye dyrere enn at arbeidsgiverperioden doubles, sier regionssjef Paul Olaf Baraas i MEF region vest. ■

Anleggsbransjen høsten 2013

- Omsetning 2,4 prosent opp på vei, jernbane og grunnarbeid. 1,8 prosent ned på VA.
- Rekord: 436 kontrakter i Statens Vegvesen (SVV) totalt.
- SVV region midt og nord har færrest kontrakter og lavest verdi.
- Mange store SVV-kontrakter. Seks prosent av antall kontrakter utgjør 71 prosent av samlet verdi.
- Få SVV-kontrakter 60-99 millioner kroner.
- Færre utenlandske entreprenører får tilsalg hos SVV.
- MEF-bedrifter har 34 prosent ledig kapasitet til veibygging.
- De store bedriftene har minst ledig kapasitet.
- Nord: 66 prosent av bedriftene har 50 prosent eller mer ledig kapasitet.
- 63 prosent melder om god ordreserve.
- MEFs konjunkturbarometer fortsatt positivt, men synkende tendens. Bemannings- og utstyrsplaner trekker ned.
- Fremtidsbildet mest negativt i Nord-Norge, Midt-Norge og på Sørlandet. Øst og vest er mer positive.

Se analysen med flere detaljer på www.mef.no.

Bil: Jeep Wrangler Sahara AT 37
Motor: 2,8 l 4-syl diesel
Effekt/moment: 200 hk/460 Nm (aut)
Nyttelast: 587 kg
Tilhengervekt: 2 090 kg.
Pris bil: 332 000 eks mva
Pris ombygging: Fra 126 000 eks mva.
Mer info: www.jeep.no / www.arctictrucks.no

OFFROADER MED HÅR PÅ BRØSTET

Liker du at folk snur seg etter bilen din? Da kan dette være noe for deg. Jeep Wrangler fra Arctic Trucks er tøff som toget, ganske praktisk og temmelig tørst.

Tekst og foto

IJØRN SØDERHOLM

Jeep Wrangler er en kul bil allerede i standard-utgave. Opprinnelsen i den gamle kriger-jeep-en gjør den til en kultbil, litt som Land Rover Defender. Etter ombygging hos Arctic Trucks i Drammen har den vokst seg enda større og barskere.

Løft

Den er løftet hele 75 mm på fjæringen, har fått 37x12,5 dekk på 17 toms felger, og skjermene er bygget godt ut for å gi plass til dekkene. God bakkeklaring og dekk med mulighet for lavt trykk gir god fremkommelighet. Korte overheng foran og bak gir bratte angrepsvinkler på hindringer. Dette er en het kandidat hvis du trenger god fremkommelighet i terreng, ikke "bare" en barsk bil til anleggsveier. Svingradiusen minner om en lastebils. Man har følelsen av å sitte langt "inni" bilen. A-stolpene er digre, mens frontruta og siderutene er små. Litt som i en militær panservogn. Det er ikke noe problem, heller bare en del av konseptet. Seter og sittestilling er bra. Motoren er en 2,8 liters common rail firer, med

200 hk og røslige 460 Nm moment ved 1600 o/min.

Automatkassa tar det litt tid å bli kompis med. Motoren liker seg dårlig på turtall under 1200, og det blir stadig til at man må gi et rapp med gassen eller spaken en kakk mot venstre for å gire ned. Da kommer den som et uvær. Standardbilen er oppgitt til 0,83 liter på mila på blandet kjøring. AT37-varianten forsyner seg med atskillig mer enn det. Vi målte den på en uke med snill kjøring, uten henger, offroadkjøring eller særlig mye anleggskjøring, til 1,1 liter på mila. Grei plass til last. Horisontalt todelt bakluke er ikke så lastevennlig at det gjør noe. Tross voksen motor er det begrenset hvor mye henger den kan trekke: Såvidt over to tonn.

PRAKTISK? Todelt lasteluke. Nederste del åpnes først.

KRIGER: Jeep Wrangler i AT-versjon er tøff i trynet.

INNI: Mer trangt og kompakt enn lyst og luftig. Men man sitter godt.

Flytter grensene for hva som er mulig

NESTE GENERASJON TILTROTATORER. SÅ MYE MER. HELT SIKKERT.

www.indexator.se

ELPROD PS10 - Ny versjon PROSJEKTSTYRING

- Effektiv kalkulasjon og oppfølging av prosjekter !

**KONGSBERG
PROSJEKTSERVICE**

Storgata 8, 3611 KONGSBERG - Telefon 32 77 21 90 - Telefax 32 77 21 01 - E-post: info@kpservice.no - www.kpservice.no

Elprod PS10 er lansert. Et enkelt, men kraftig kalkyleverktøy som også viser bedriftens erfaringstall på en oversiktlig måte. PS10 gir det beste grunnlag for produksjonsplanlegging og prosjektlogistikk.

Elprod videreutvikles med basis i tidligere versjoner og støtter fortsatt tett oppfølging av prosjektinntekter og -kostnader

- Oppslag i NS3420 m/bestemmelser
- Kalkulasjon – automatisk og manuell ressurskalkyle
- Tilbudsevaluering
- Oppfølging av kontrakt og kostnader med historikk
- Støtte for prosjektlogistikk
- Komplette endringsmodul
- Tidsplanlegging – integrert mot Microsoft Project
- Elprod PS10 støtter også forespørsler og budsjettering.

MÅTTE KJØRE 45 MIL FOR NYTT SJÅFØRKORT

– Diskriminering av oss i grisevæderstrøk, sier Jørn Karlsen, daglig leder og lastebilsjåfør i Nordkapp Maskin AS.

Tekst

RUNAR F. DALER

Foto

NORDKAPP MASKIN
OG ARNE BERG

Jørn Karlsen oppdaget nylig at sjåførkortet hans var i ferd med å gå ut på dato. Uten gyldig sjåførkort har man ikke lov til å kjøre lastebil, så Karlsen var dermed nødt til å fornye det. Det skulle vise seg å bli en vrien affære for en lastebilsjåfør i Honningsvåg. Det viste seg at den nærmeste vegtrafikkstasjonen (Lakselv, 16 mil unna) for tiden var stengt, så han kontaktet i stedet den nest nærmeste, i Alta, over 20 mil unna. Til hans store overraskelse ble han bedt om å kjøre hele veien til Alta for å ta et nytt bilde, signere og betale for et nytt kort.

– Jeg spurte om jeg ikke kunne ta bildet på det lokale lensmannskontoret for å få prosessen i gang, men det kom ikke på tale. Når jeg må fornye passet mitt, kan jeg gjøre det her i Nordkapp kommune, og hvis jeg har mistet førerkortet kan jeg få en midlertidig kjøretillatelse på lensmannskontoret. Men for å fornye et sjåførkort, som jeg trenger for å utøve yrket mitt, må jeg kjøre 45 mil tur/retur. Det er diskriminering av oss i grisevæderstrøk, sier han.

Må vente i 15 dager

Problemen var imidlertid ikke over for Karlsen, selv etter langturen gjennom halve Finnmark. Da Anleggsmaskinen var i kontakt med ham, ni dager etter han var på vegtrafikkstasjonen i Alta, hadde han fremdeles ikke mottatt sjåførkortet.

– Det viste seg at det er en leveringstid på opptil 15 dager for disse kortene. Etter å ha

Jørn Karlsen, daglig leder og lastebilsjåfør i Nordkapp Maskin AS.

troppet opp, betalt 630 kroner, tatt bildet og skrevet under, burde jeg få lov til å kjøre lastebil på lovlig vis også inntil jeg mottar det nye kortet. De har jo all informasjon om meg, i tillegg til det gamle kortet. Men det holder altså ikke. Nå har det gått så lang tid at jeg ikke lenger har råd til å la bilen stå, og jeg har ingen alternative sjåførere. Hvis jeg blir tatt for å kjøre uten gyldig sjåførkort, kan jeg regne med en bot på mellom 5 000 og 10 000 kroner, i tillegg til at jeg må sette fra meg lastebilen. Jeg blir altså gjort til en kriminell fordi jeg ønsker å gjøre jobben min, sier han oppgitt.

– Dersom jeg skal til utlandet og oppdager på Gardermoen at jeg har glemt passet, kan jeg få utstedt et nødpass på stedet. Men for å fornye sjåførkortet må jeg vente i 15 dager.

Jørn Karlsen foran lastebilen sin (som han måtte la stå i to uker).

Og her oppe, med vinterstormer og usikker postgang, er det ikke godt å vite når det dukker opp. Det kan da ikke være meningen at systemet skal være så til de grader byråkratisk og tungrodd?

Unødvendig tungvint

Den fortvilede lastebilsjåføren og bedriftslederen får støtte av distriktssjef Arne Berg i Maskinentreprenørenes Forbund (MEF), region Nord.

– I vår moderne verden, hvor det meste løses

over Internett, så er jo det litt merkelig at man er nødt til å møte opp personlig for å fornye et sjåførkort, sier han.

– Det er forståelig ved første gangs utstedelse, men ved fornyelse er man jo allerede registrert med all informasjon hos Vegvesenet, og det burde være unødvendig å møte opp personlig for å fornye kortet. Det er store

avstander i distrikts-Norge, og det blir fryktelig tungvint for de som befinner seg ute i distriktene.

Snart enklere?

Ingunn Fosslund, Statens vegvesens seksjonsleder for trafikant og kjøretøy i Finnmark, kan berolige entreprenører i utkantstrøk med at

I vår moderne verden, hvor det meste løses over internett, så er jo det litt merkelig at man er nødt til å møte opp personlig for å fornye et sjåførkort, sier han.

systemet sannsynligvis snart vil bli mer brukervennlig.

– Først må jeg si at Jørn Karlsen dessverre var litt uheldig, for vi var akkurat i ferd med å innføre et nytt datasystem den uka han skulle fornye kortet sitt, noe som gjorde at det tok lengre tid enn vanlig. Normalt skal det ta maks fem dager å få nytt sjåførkort.

– Når det gjelder det at man må møte opp på en vegtrafikkstasjon for å fornye et sjåførkort, så ser vi at det er tungvint for en del mennesker, ikke minst her i Finnmark og på Vestlandet hvor det er store avstander og kronglete reiseveier. Det samme gjelder for alle som skal ta teoriprøven for førerkort, for nå må man også ta bilder når man skal avlegge den. Vegvesenet holder nå på å jobbe med ny brukerstrategi, hvor nettopp slike ting blir vurdert. Blant annet blir det sett på muligheten for å samarbeide med andre instanser for å få utført slike tjenester, og da er det jo mest nærliggende å tenke lensmannskontorer. Vi satser derfor på at det snart vil bli enklere for brukerne å nå oss og at våre tjenester vil oppleves som mer brukervennlige, sier hun, men uten å kunne antyde når dette eventuelt vil være på plass. ■

912D
Slik du kjenner den i dag...

912DS
Med fjærende framaksel...

facebook

Hydrema Norge - 912 dumpers

www.hydrema.com

HYDREMA

3120 JEVMAKER

SALG:

Bjorn M. Eriksen 911 99 092
Heinz Swen 406 13 992

SERVICE, VERKSTED OG DELER: 612 14 010

922D
Med 900/90x30,5 dekk

922D
Vegversjon!
Med 20,5x25 dekk

GRAVESKUFFER? SNAKK MED KNUT! TLF. 33 43 02 46

www.holgers.no

HOLGER'S AS

ANDEBU NÆRINGSARK
3158 ANDEBU
TEL: +47 33 43 02 00
FAX: +47 33 43 02 01
POST@HOLGERS.NO

Hammerplater

Dyrknings-skuffer

Pusseskuffer

Graveskuffer

Arktisk borerigg

Spesialbygget fundamenteringsrigg levert til LNS Spitsbergen.

SPESIALMASKIN: Qmatec Drilling AS, har nylig levert en spesialtilpasset rigg for arktiske forhold til LNS Spitsbergen AS. Det er en fundamenteringsrigg av typen Nemek 810 TST som skal erstatte to Italienske rigger.

LNS Spitsbergen AS har planlagt og gjennomført prosjekter på atskillige polare utlgjengelige lokasjoner, herunder både Grønland og flere steder i Antarktis. Qmatec Drilling AS fikk oppdraget med å spesialtilpasse en borerigg som tilfredsstiller både arbeidsforholdene og LNS Spitsbergens operatører.

– Denne riggen er beregnet brukt i et meget tøft klima. Den er derfor utstyrt med sirkulasjonskrets for varmt motorvann i hydraulikkoljetank, roterende forsyklon for luftfilter, hydraulikkolje beregnet for polare forhold, dieselvevarmer for oppvarming av motorvann og hydraulikkolje samt ekstra LED-lys på riggen og i motorrom, sier salgs- og markedssjef Rune Grindholm i Qmatec Drilling AS.

BORERIGG for tøffe tak. (Foto: Qmatec Drilling AS)

**E10
E26
E50**

E50

E10

E26

BOBCAT GIVES YOU MORE.

Kampanjerente fra 1,90 %*

E50	399.000,- eks mva	Markedets mest moderne minigraver?
E26	289.000,- eks mva	
E10	149.000,- eks mva	

Kan kjøres uten maskinførerbevis

Med servospaker, kan kjøres som stor maskin

Bobcat®

Troms og Finnmark: Truls Stellerud - Tlf 97 58 12 20

Nordland: Asle Bjørklund - Tlf 97 14 89 60

Trøndelag og Møre og Romsdal: Per Solli - Tlf 97 59 00 96

Hordaland, Sogn og Fjordane: Geir Henning Nygard - Tlf 91772253

Rogaland: Eldar Undheim - Tlf 91 00 74 50

Buskerud, Vestfold og Telemark: Magne Reiersrud - Tlf 48 27 19 80

Oslo, Akershus og Østfold: Jan Martin Ullsgård - Tlf 90 20 80 85

Oppland: Jon Boye Lie - Tlf 91 36 00 00

SALGSJEF: Paul H Endresen - Tlf 90 41 91 11

PRODUKTSJEF: Tor Anders Hogaas - Tlf 92 06 52 23

Enelmporør av anleggsmaskiner fra:

ROSENDAL®
MASKIN

www.rosendalmaskin.no

* Gjelder finansiering 3 år og minimum 10% innskudd

HARDLOCK

Den nye generasjon redskapsfeste for gravemaskiner!

10000 timer uten slark!

Ta ett fast og sikkert grep om dine grave verktøy!

HARDLOCK vårt nye glapp frie vendbare sikkerhetsfeste

LÅSING AV BEGGE AKSELER • SIKKERHETSLÅS • SHIMSE FRITT

Mer informasjon og video på vår hjemmeside www.smpparts.com

SMP Parts AB • PB 43 • 3051 Mjødalen • Tel: 32875850 • Fax: 32875855 • E-mail: sven@smpparts.com / rune@smpparts.com
Besøks- og leveringsadresse: Teglewerksveien 100-3057 Solbergelva • Internett: www.smpparts.com

BEMA ER BLANT DE LEDENDE INNEN

Batterier

Til alt av kjøretøy, maskiner, båt, motordrift etc.
Egen batterikatalog tilpasset norske forhold.
Vi har mer enn 40 års batterierfaring.

Starter / dynamo

Rask levering fra et av landets største lager. Bredt program fra kjente O.E leverandører.
I tillegg leveres AC kompressorer til alt av bil og landbruk.

Arbeidslys

LED lamper med nyeste CREE dioder. Suveren lysstyrke med minimalt strømforbruk. Støpt aluminium for best mekanisk styrke og tetthet.
Fra 1 til 100 LED pr lykt.

BEMA
BILDELER & UTSTYR

www.bema.no

Tlf Grimstad (hovedkontor) **37 25 29 50**

Tlf Oslo avdeling **22 08 88 20**

FØRERFAVORITT: Vår testfører liker Cats hjulgraver M315.

RASK OG KOMFORTABEL HJULGRAVER

Caterpillars hjulgraver er grei mot føreren. Hydraulikk, sikt, transportfart og ork i motbakkene er på topp. Servicevennligheten også. Men vær oppmerksom på rekkevidden med knekkbom og rototilt.

Test | RONNY LARSSON
Foto | SÖREN JOHANSSON

Hytta har store vinduer både foran og på høyre side. Dette er takket være smale stolper og at vinduene sitter direkte på hytteveggen, uten vindusrammer. Sikten er med andre ord klart godkjent. Et lite og tynt ratt bidrar til den gode sikten. Vindusviskeren er så smart konstruert at den tørker av både øvre og nedre del av frontruta samtidig. All manøvrering av rototilt, klype/hammer og styring av maskinen sitter i styrespakene. Knappene er plassert på høyre side av førerstolen, under armlenet. Jeg skjønner ikke hvorfor maskinprodusenter – og det gjelder ikke bare Caterpillar – på død og liv skal plassere knapper under armlenet. Med en liten ekstra anstrengelse i designfasen burde det kunne gjøres på mer brukervennlige måter.

Bak førerstolen er det rom med beskyttende lokk til telefon, matpakke og sånt. Førerstolen har bra innstillinger. Stolen har innebygget kjøling som forbedrer førerkomforten på varme dager og en totrinns setevvarmer som holder føreren varm på de kalde dagene. Pluss også for at stolen automatisk tilpasser seg førerens vekt.

Hydraulikk
Hydraulikken er svært rask i bevegelsene. Stikka kan kjøres lynraskt uten at man mister kontrollen. I følge Caterpillar kommer det av at returstrømmen fra bomsylindrene ikke går via hovedpumpen, men gjenbrukes til bomløft. Det gir ekstra oljestrøm til stikke inn og skuffesylinder, som begge dermed blir ekstra rask. Ved normal kjøring behøves det sjeldent, men den ekstra farten er der ved behov.

Følsomheten er veldig bra. Men som ofte ellers behøves det litt tilvenningstid i maskinen for å få til den perfekte kjøringen. Mye av det beror nok på at man må lære seg å kjenne og kontrollere farten i hydraulikken, og å finne riktig turtall på motoren.

I mine øyne kunne styrespakene gjerne vært noe lettere å jobbe med, men det er ofte en justeringssak.

Maskinen er standard utstyrt med knekkbom. Den flytter litt vekt ut fra maskinen og gir lengre rekkevidde enn monobom. Hvis man kjører knekkbommen og stikke ut på maksimal rekkevidde, og spesielt hvis man har en rototilt der ute, så kan det gå ut over stabili-

SIKT: Et lite og tynt ratt bidrar til god sikt. Dessverre ser vi ikke knappene på dette bildet. De er gjemt under høyre armlene.

REKKEVIDDE: Med rototilt påmontert skal man være oppmerksom når man utnytter den ekstra rekkevidden i knekkbommen.

teten på maskinen. Men når man bare venner seg til det, så har knekkbommen noen fordeler over monobom. Den kan for eksempel trekkes inn over maskinen, som gir god vektfordeling under transport og tar mindre plass ved sving under arbeid i trange forhold. M315D kan på bestilling leveres med monobom, om noen mot formodning skulle ønske det.

Motor og drivlinje
Toppfarten er 34 km/time. Jeg opplevde det som veldig behagelig å kjøre maskinen på landeveien, mye takket være Ride Control las-

tearmsfjæringen på aggregatet. Jeg kjørte ganske mye på veien for å se hvordan maskinen oppfører seg på vei, og også se hvordan den klarer bratte motbakker. Kjøringen foregikk over Kinekulle, midt mellom Trollhättan og Mariestad i Sverige. Med drøyt 300 meters høyde byr fjellet på skikkelige utfordringer i denne sammenheng. Cat M315D har et elektronisk system som kjenner på veiforholdene, og tilpasser motorens gange slik at den arbeider så sparsomt som mulig. Jeg ble riktig overrasket over hvor sterk framdriftskraften er i motbakke, og hvor god maskinen er til å holde farten oppe. Her

SERVICE: Enkel tilgang fra bakkenivå.

SPESIALITET: Hydraulikken er følsom, men kvikk. Det krever litt tilvenning.

MOTOR: Caterpillars C4.4 med Acert motorstyring gir godt med kraft i både graving og kjøring.

tar vi hatten av. På hjulgravere er dette viktig, ettersom de ofte går på servicejobber der transport på egne hjul er nødvendig.

Service og tilsyn
Her har konstruktørene tenkt godt, for å gjøre både daglig tilsyn og service enkelt. En stor

luke på høyre side gir adkomst til motorrommet. Der sitter turbo, startmotor og generator lett tilgjengelig. Det er slett ikke tilfelle på alle maskiner. Det kjennes bra at man har mulighet til å skifte og reparere en del greier selv, og at man ikke må rope på servicefolk for småting. ■

Karakterboka

Hytte		Styrke	4,5
Sikt	5,0		
Plass	4,5	Motor/drivlinje	
Ergonomi	4,5	Transporthastighet	4,5
Instrumentering	3,5		
Inneklima	4,5	Service	
		Daglig ettersyn	4,5
Hydraulikk		Adkomst service	4,5
Følsomhet	4,5		
Fart	4,5	Totalt gj.snitt	4,4

Tekniske data: Caterpillar M315D
Tjenestevekt: 18 tonn
Motor: Caterpillar C 4.4
Effekt: 101 kW/137 hk 2000 o/min
Toppfart: 34 km/t
Støy hytte: 71 dB
Støy ute: 102 dB
Gravekraft skuff: 101 kN
Max gravedyp: 5 890 mm
Max gravehøyde: 10 230 mm
Max rekkevidde: 9 190 mm
(Knekkbom og 2,4 m stikke)

- Standard utstyr:**
- Ride Control lastfjæring
 - 2 høytrykkskretser
 - Spakstyring
 - Oppvarmet og avkjølt fører sete
 - Oppvarmede speil
 - Automatisk regenerering
 - Dedikert svingpumpe

Pris: Kr 1 580 000
Pris eks mva for maskin med skjær, støttelabber, sentralsmøring, dieselvevarmer, HK-feste, rototilt, arbeidslys og to skuffer.

- Vi liker ikke:**
- Plassering av knapper
 - Plassering av radio
 - Spakfølelse

- Vi liker:**
- Hydraulikk
 - Sikt
 - Førerstol
 - Servicevennlig, daglig tilsyn fra bakkenivå

MASKINENTREPRENØRER GASELLEVINNENE

Gasellewinner Oppland (f.v.) Ståle Lunn, Per Arne Lunn og Stian Lunn. (foto: Brødrene Lunn AS).

I Finnmark og Oppland er årets fylkesvinnerne blant «gasellebedriftene» maskinentreprenører

Tekst

| Runar F. Daler og Jørn Söderholm

ALTA: I forrige utgave av Anleggsmaskinen hadde vi en artikkel om sunnmørsbedriften Aurvoll og Furesund, som har vært såkalt «gaselle-bedrift» fire ganger siden 2007. Nå har ytterligere to maskinentreprenører fått bred omtale i Dagens Næringsliv; både Svein A. Hallonen AS og Brødrene Lunn AS har blitt kåret til årets fylkesvinnere blant gasellebedriftene i henholdsvis Finnmark og Oppland. Djuve fortalte næringslivet i Alta og Finnmark at fylket for første gang har danket ut Oslo i antall vekstbedrifter. Myten om at Finnmark er subsidiert av det offentlige ble lagt død. Djuve fremhever Hammerfest og Kirkenes, og særlig Alta, som har mange bedrifter med stor omsetningsvekst.

Gruvestein

Hallonen knuser stein fra Sydvaranger Gruve i Kirkenes og selger det som pukk. Ingen bedrifter i fylket kan vise til lignede vekst. Be-

driften omsatte i fjor 50 millioner kroner med fire ansatte.

– Jeg er veldig glad og stolt. Det er hard konkurranse blant mange gode bedrifter. Å bli valgt som den beste er jeg veldig stolt over, sier daglig leder Joar Hallonen til NRK.

Maskinentreprenøren Brødrene Lunn AS på Lillehammer driver har firedoblet omsetningen i løpet av de siste fire årene. I fjor var inntekten på 36 millioner kroner. Resultat før skatt ble på to millioner kroner. Massetransport i forbindelse med veianlegg utgjør hoveddelen av virksomheten. Nå er bedriften i ferd med å bremse veksten. Antallet lastebiler reduseres fra 26 til 20.

– På det meste hadde vi 46 bilder i fjor, inkludert innleide. Det blir for mye jobb å administrere så mange kjøretøyer. Da må vi øke administrasjonen. Det går ut over profitten. Nå ønsker vi å stabilisere, sier Stian Lunn. Han eier sammen med broren Ståle selskapet, som har utspring i en virksomhet faren Per Arne Lunn startet med en graver og en lastebil i 1976.

Anleggsmaskinen gratulerer!

Gasellewinner

Finnmark Joar Hallonen blir gratulert av DN-redaktør Amund Djuve. (Foto: Robin Mortensen, NRK Finnmark).

Fakta

Det er Dagens Næringsliv som velger ut gasellebedriftene i Norge. For at en bedrift skal få betegnelsen gaselle, må den ha:

- levert godkjente regnskaper
- minst doblet omsetningen over fire år
- omsetning på over en million kroner første år
- positivt, samlet driftsresultat
- unngått negativ vekst
- organisert som aksjeselskap (regnskapene for 2009 til 2012 er grunnlaget for gasellebedriftene 2013.)

MASKIN OG KONSULT AS
uten prestasjonsangst

Når utstyret teller!

20 år!

Tlf.: 64 83 65 30 - www.mogk.no

- Verdens mest brukervennlige maskinstyring!
- DigPilot to-antenne rover
- Roveroppsett integrert i maskinstyringen
- DigPilot Office – sømløs dataflyt
- Ny og svært følsom lasersensor
- Flåtestyring for de store anleggene
- Basestasjoner med NTRIP/radio

God kvalitet til en gunstig pris!

Theis TPL2N
Tofallslaser med autostope,
fjernkontroll og kikkertsikte

DigPilot GNSS Rover

Service - Salg - Utleie

Drop-in service

Fra klokka 07.00 til 09.00 utfører vi kontroll og justering av instrumentene dine mens du venter.

Gundersen & Løken AS

Postboks 53 Lindeberg
Besøksadresse: Jerikoveien 26
info@gl-instrumenter.no

1007 OSLO
22 81 39 90
www.gl-instrumenter.no

Fersk dom i Høyesterett

— FAKTURÉR I TIDE

Krav på avdragsbetaling foreldes fortere enn du tror. Fersk dom i Høyesterett slår fast at foreldelsesfristen gjelder fra den dagen jobben er gjort.

Tekst:

Are Hunskaar og Fredrik Verling

NARVIK: Entreprenører må etter en dom i Høyesterett nå være spesielt oppmerksom på fakturering av avdrag i et prosjekt. Høyesterett har slått fast at krav om betaling for arbeid utført for mer enn tre år siden vil være foreldet. Det er tidspunktet for når arbeidet er utført som er avgjørende for fristutgangspunktet, ikke tidspunktet for sluttoppgjøret. Tidspunktet da entreprenøren faktisk fakturerer arbeidet spiller ingen rolle.

Avdrag

Høyesterett avsa 13. november 2013 dom i sak mellom Brødrene Kiil AS og Narvik kommune. Saken gjaldt spørsmål om når foreldelsesfristen starter å løpe for avdragsbetaling i entrepriseforhold.

Brødrene Kiil hadde inngått kontrakt med Narvik kommune om å utføre grunnarbeider ved oppføringen av nye Furumoen sykehjem. Narvik kommune unnlot under gjennomføringen av prosjektet å betale flere avdragsfakturaer på grunn av uenighet om hvordan mengdene skulle avregnes. Partene kom ikke til enighet om mengdeoppgjøret og stevning ble tatt ut. På tidspunktet da stevning ble tatt ut var det tre år siden overtakelse av prosjektet, men mye av arbeidet var utført for mer enn tre år siden. Brødrene Kiil fikk medhold i lagmannsretten i at

en stor del av kravet var berettiget, men at mye av kravet likevel var foreldet.

Etter foreldelsesloven § 3 er foreldelsesfristen for krav på penger tre år. Det avgjørende tidspunktet for fristutgangspunktet er når entreprenøren tidligst kan kreve "oppfyllelse" av kravet, altså ikke når avdrag rent faktisk blir fakturert. Fristene i foreldelsesloven kommer i tillegg til varslingsfrister som allerede følger av NS-kontraktene.

Ytelse

I vanlige kjøpsforhold gjelder prinsippet ytelse-mot-ytelse, slik at den som presterer noe fysisk må levere før han har krav på penger. I byggeprosjekter er det overtakelsestidspunktet som normalt blir ansett som tidspunktet for levering. Dette skulle tilsi at foreldelsesfristens utgangspunkt for krav på betaling starter å løpe ved overtakelsen. Det er også på dette tidspunktet risikoen for skader på bygningsmassen går over til byggheren. Med andre ord er det dette tidspunktet hvor betalingen anses endelig opptjent.

Entreprenøren kan imidlertid etter NS 8405 pkt. 28.1 (NS 8406 pkt. 23.3) fakturere avdrag av kontraktssummen underveis i prosjektet. Avdragsfakturaen skal basere seg på det arbeid som er utført, samt det som er tilført byggeplassen av materialer og varer. Etter pkt. 28.1 tredje ledd

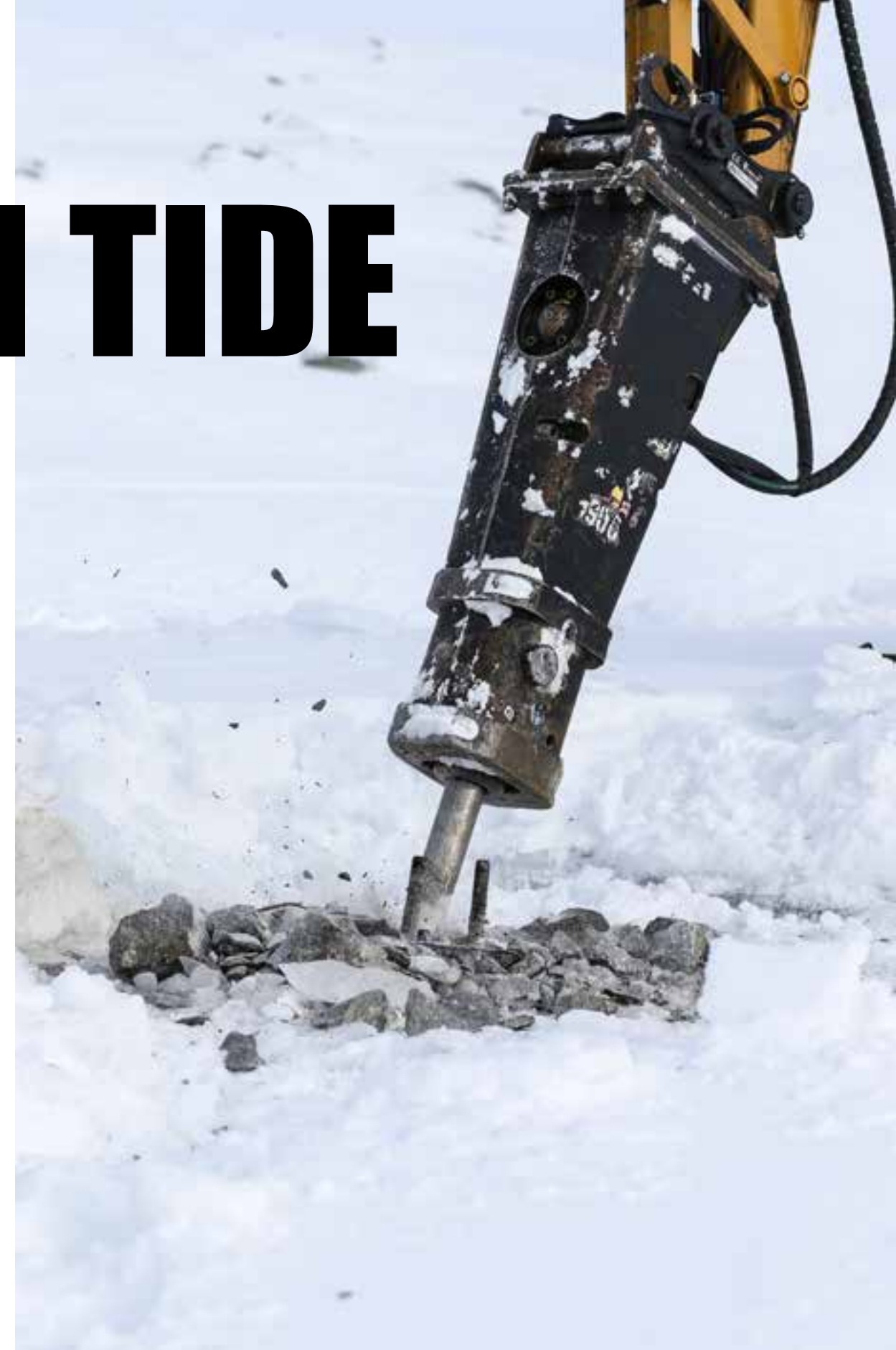
innebærer derimot ikke betaling av avdragene noen godkjenning av grunnlaget for vedkommende faktura. Årsaken til dette er naturligvis at det skal gjennomføres et sluttoppgjør etter overtakelse, der den endelige mengdeavregningen foretas. Spørsmålet Høyesterett skulle ta stilling til var om retten til å få betalt for arbeid foreldes fortløpende, eller om tidspunktet for sluttoppgjør skulle legges til grunn.

Flertall

Høyesteretts flertall (3 dommere) kom til at foreldelsesfristens utgangspunkt for krav på avdragsbetaling starter å løpe ved den faktiske utførelsen av arbeidet. Dette utgangspunktet begrenses kun for bestemmelsen i NS 8405 pkt. 28.1 andre ledd, om at avdragsfaktura ikke kan sendes oftere enn en gang per måned. Høyesteretts mindretall (2 dommere) mente foreldelsesfristen for avdragsbetaling først begynner å løpe ved overtakelse.

Noe forenklet innebærer dette at entreprenøren ikke vil ha krav på betaling for arbeid som er utført for mer enn tre år siden, med mindre man underveis i prosjektet avtaler en annen foreldelsesfrist eller tar ut søksmål. Dette gjelder uansett hvor lang varighet byggeprosjektet har, eller når overtakelse skal finne sted. Det er også verdt å merke seg at tidspunktet for når man faktisk fakturerer ikke er avgjørende for fristutgangspunktet.

Konsekvensen er at man ikke kan kreve betalt for utført arbeid. Entreprenøren kan med andre ord potensielt tape retten til betaling

MENGDEBEREGNING: Kommunen og entreprenøren var uenige om mengdeoppgjør. (Foto: Jørn Söderholm)

for utført arbeid dersom det er gått mer enn tre år siden arbeidet ble utført.

Overtakelse

Dette gjelder selv om overtakelse

av prosjektet ikke har funnet sted. Dersom et prosjekt har lengere varighet enn tre år vil entreprenøren måtte gjennomføre fristavbrytende skritt så lenge det er ubetalte avdragsfakturaer eller tvil om

arbeid utført tidlig i prosjektet har blitt fakturert.

Byggherrens krav på tilbakebetaling dersom det viser seg at mengdegrunnlaget for avdragsfaktura-

>>>

KATO KAMPANJE

HD308USV- 8 tonns beltemaskin med graveskuffe, pusseskuffe og Engcon EC10 tilt til kun

Kr 798.000,- + mva

TA KONTAKT MED OSS!

Hovedkontor tlf 55 52 60 50, mail@motorsalg.no
Tom Lillestrøm tlf 974 18 408 - Buskerud, Oppland
Truls Østerud tlf 934 63 325 - Østfold, Akershus
Per Magne Knarvik tlf 934 63 754 - Hordaland Sør, Rogaland Nord
Kåre Bjørkheim tlf 934 63 755 - Hordaland Nord, Sogn & Fjordane, Møre & Romsdal
Søren R. Haugland tlf 900 72 772 - Vest Agder, Øst Agder, Rogaland Sør
Ingar Aarøe tlf 909 87 100 - Vestfold, Telemark
Tønsvik Maskin AS v/Steinar Wright tlf 917 52 209 - Troms

BYGG: Tvisten gjelder grunnarbeider på nye Furumoen sykehjem. (Foto: Ing. S. Laksaa AS)

ene var for høyt vil derimot ikke foreldes før tre år etter sluttoppgjøret. Høyesteretts flertall legger dermed opp til at entreprenører bør være "fortunne" ved fakturering av avdrag, for å unngå å tape krav på betaling. Entreprenøren må også sørge for at alle avdragsfakturaer faktisk betales underveis i prosjektet.

Entreprenørens motregningsrett vil imidlertid være i behold selv om det er gått mer enn tre år. Dette innebærer at det er mulig å benytte foreldede krav til å gjøre opp nye krav fra byggherren. Dette er selvsagt avhengig av at entreprenøren har noe å motregne med. For eksempel vil det være mulig å benytte et foreldet krav til å motregne en eventuell dagmulkt i sluttoppgjøret.

UTSATT: Entreprenører må etter dette være nøye med å avtale utsatt foreldelse underveis i prosjektet. Illustrasjon, prosjekt eller personer på bildet er ikke berørt i artikkelen. (Foto: Jørn Søderholm)

Entreprenører må etter dette være nøye med å avtale utsatt foreldelse underveis i prosjektet.

Forhåndsavtale

Det er imidlertid viktig å merke seg at forhåndsavtaler om at krav ikke skal foreldes ikke vil være gyldige, jf. foreldelsesloven § 28. Dette innebærer at en avtalebestemmelse i kontrakten ikke vil ha noen effekt for dette spørsmålet. For eksempel vil en bestemmelse om at "foreldelsesfristen for avdragsbetaling begynner først å løpe ved overtakelse" ikke være gyldig.

Det er imidlertid adgang til å avtale utsatt foreldelse etter at foreldelsesfristen har startet å løpe, med virkning for tre år av gangen. Siden foreldelsesfristen starter å løpe ved arbeidets utførelse, må avtale om utsatt foreldelse inngås etter dette. Vårt råd er derfor: merk av i kalenderen når du startet arbeidet i et prosjekt, og sørg for å avtale utsatt foreldelse for alle krav i prosjektet før det har gått tre år. Går ikke byggherren med på å avtale utsatt foreldelsesfrist må man vurdere å gå til rettslige skritt. Helt til slutt nevner vi at det faktisk er lovlig å betale for et utført arbeid selv om kravet er foreldet.

Om forfatterne

Advokat Are Hunskaar og advokatfullmektig Fredrik Verling jobber i advokatfirma DLA Piper. DLA Piper er verdens største advokatfirma med over 4200 advokater over hele verden. Firmaet er et fullservice forretningsadvokatfirma, og har særlig kom-

ADVOKAT-FULLMEKTIG
Fredrik Verling

ADVOKAT
Are Hunskaar

Maskinentreprenørenes Forbund anbefaler Storebrand til sine medlemmer

Storebrand har skreddersydde løsninger på pensjon og forsikring for medlemmer i Maskinentreprenørenes Forbund, som gir gunstige fordeler både for bedriften og de ansatte.

Som bedriftskunde i Storebrand sørger vi for at du blir oppdatert på hva som skjer innen pensjonsområdet. I tillegg får alle ansatte et eget fordelsprogram som gir prisfordeler på forsikring, sparing og lån.

Ta kontakt med vårt kundeteam for MEF på telefon 22 31 58 03 for å få et gunstig pristilbud for din bedrift, eller gå inn på storebrand.no/mef

Mye ledig kapasitet og permitteringsplaner ved slutten av året

MEF gjennomfører flere ganger i året spørreundersøkelser blant medlemsbedriftene om ledig kapasitet og forventninger til framtiden. Høstens undersøkelser viser at flere bedrifter enn i fjor melder om mye ledig kapasitet til vegbygging én måned fram i tid. Samtidig svarer mange entreprenører at de vurderer å si opp eller permittere ansatte.

Vi er overrasket over at det er så store utslag sammenlignet med i fjor. Det er ingen tvil om at det har vært en betydelig aktivitetsøkning i anleggsbransjen de senere årene, og samlet melder bedriftene om gode ordreserver. Undersøkelsene våre avdekker imidlertid at aktivitetsøkningen har vært ujevnt fordelt, både mellom regionene og bedriftene.

Det er bedrifter i Nord-Norge, Midt-Norge og på Sørlandet som melder om mye ledig kapasitet, og da særlig de mindre entreprenørene. Samtidig melder bedrifter med mer enn 50 ansatte om mindre ledig kapasitet enn på samme tid i fjor.

At det går bedre for de større entreprenørene har, etter MEFs vurdering, trolig sammenheng med at det i 2013 har vært flere vegprosjekter på over 100 millioner kroner sammenlignet med i 2012.

I undersøkelsen er det svært få bedrifter som svarer at de vurderer nyansettelser, og mange melder at de vurderer å si opp eller permittere ansatte. Vi må helt tilbake til høsten 2010 for å finne tilsvarende svake tall. Dette gir oss grunn til bekymring, men vi er også spente på hvordan endringene i permitteringsreglene vil slå ut.

I tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet for 2014 bestemte Solberg-regjeringen at arbeidsgiverperioden ved permittering skal økes fra 10 til 20 dager, samtidig som maksimal dagpengeperiode reduseres fra 30 til 26 uker. Endringene trer i kraft 1. januar 2014. MEF jobbet sammen med NHO for å stoppe endringene i permitteringsregelverket, men Solberg-regjeringen med samarbeidspartnere ville ikke lytte til organisasjonene.

Disse endringene i regelverket vil doble bedriftenes kostnader ved permittering, og vi i MEF frykter at flere bedrifter vil velge å si opp ansatte i stedet for å permittere. Usikkerheten som dette skaper kan i neste omgang føre til at oppsagte anleggsarbeidere forlater bransjen til fordel for andre yrker. Dette kan gi et kompetansetap som svekker bransjens evne til å møte den økte aktiviteten vi vet kommer de neste ti årene. I så måte mener vi at permitteringsendringene står i kontrast til Solberg-regjeringens annonserte satsing på yrkesfag. Vi følger med på dette, og får vi signaler om at dette slår veldig uheldig ut, så vil vi ta saken opp på nytt.

Til tross for en del negative signaler har jeg tro på at våre bedrifter også denne gangen etter hvert vil tilpasse seg de endrede rammebetingelsene.

Jeg ønsker alle God jul og godt nyttår!

Trond Johannesen

Vellykket samling for tillitsvalgte i MEF

42 avdelingsstyremedlemmer og ansatte har vært på dagens samling i MEF-huset i Oslo. Deltakere på samlingen fra 14.-15. november 2013 var avdelingsstyrene i Brønnøvdalen, Nord-Trøndelag, Hedmark, Buskerud, Agder og Sør-Rogaland sammen med sine regions- og seksjonssjefer. MEFs leder Arnstein Repstad og nestleder Kjell Arne Aurstad deltok også, sammen med administrerende direktør Trond Johannesen og informasjonssjef Siri Ulvin.

Tema for samlingen var styrets arbeid og samarbeidsformer, og hvordan de tillitsvalgte vil at MEF som organisasjon skal utvikle seg videre.

Det var stort engasjement og mye diskusjon både i de enkelte styrene og i plenum. Som en del av samlingen var det lagt opp til en paneldebatt der tema var hovedstyrets innstilling om den videre utviklingen av MEF som organisasjon.

Deltakere i paneldebatten var fra venstre Tommy Stangeland, Sør-Rogaland, Odd Einar Kne, Nord-Trøndelag, Ann-Therese Kristoffersen, Buskerud, Knut Joar Harssjøen, Hedmark, og Vidar Flaa, Agder.

Sikkerhetskurs på engelsk

MEF har arrangert sitt første 32-timers teori-kurs for blivende maskinførere på engelsk. En helg i slutten av november arrangerte MEF for første gang et sikkerhetskurs på engelsk. Det var det obligatoriske 32-timers kurset som inngår i maskinførerbeviset, sammen med praktisk på aktuell maskin.

Kurset ble arrangert på et hotell i Oslo sentrum, med ni deltakere fra seks ulike bedrifter. – Kurset har kommet i stand som følge av etterspørsel fra medlemmer i MEF. Det blir stadig flere anleggsarbeidere fra Polen, Litauen og andre land i Øst-Europa. Det sier Marianne Nordli i MEF-skolen.

Region Øst

MEF Region Øst arrangerer årsmøter i 2014 som følger:

Oslo/Akershus avdeling: 27.02.14 på Strand restaurant, Bærum

Østfold Avdeling: 18.03.14 på Thon Hotel Halden

OKAB Region Øst: 20.03.14 på Solør Videregående avd. Våler

Hedmark og Oppland avdeling har felles årsmøtearrangement i tillegg til 50 års jubileum for Oppland den 6.-9. mars 2014 på DFDS konferansecruise til København.

Responsen på kurset var svært positiv. – Evalueringsskjemaene er fulle av smilefjes, femmere og seksere. Mye bra reaksjoner. Men vi erfarte i løpet av kurset at det er behov for å gå gjennom materialet. Noe av det bar preg av litt "Google-engelsk", humrer Nordli.

Maskin-
entreprenørens
Forbund

MEFs HMS-håndbok/ Anleggskalenderen 2014

MEFs HMS-håndbok/Anleggskalenderen er en spiralkalender med plastomslag i blått med gulltrykk på forsiden, der MEFs medlemsbedrifter om ønskelig kan få påtrykket sin egen logo.

Ca. 70 oppdaterte sider med HMS-stoff for anleggsbransjen

Innhold:

- Fortsatt god skriveplass, 4 dgr. pr oppslag
- Plass til daglige notater
- Bransjerelatert HMS-stoff
- Oversikt over viktige leverandører til bransjen
- Generell almanakkinformasjon
- Egne notatsider
- Komplett medlemsliste
- Info om MEF

Minimum 10 kalendere med egen logo påtrykket. Minimum 3 kalendere uten egen logo. Kun MEF- medlemmer får påtrykket egen logo.

Du har muligheten til å få lagt inn egne sider med bedriftsinformasjon foran i boken! Kontakt oss om priser og muligheter!

NB! Skal din bedrift ha egne sider foran, må dette avtales innen 10.september

Priser:
Antall Priser pr. stk.
1 – 10 kr 149,-
11 – 25 kr 133,-
26 – 50 kr 128,-
Over 50 kr 114,-

Aplan 2014

Meget god kvalitet i sort vannavstøtende syntetisk materiale, bankortlommer, innvendig rom med glidelås m.m. Leveres med ukeårssett. Aplan produktene blir levert med bransjeleverandører, nyttig bransjestoff m.m. De leveres med en diskret MEF-logo (ikke mulighet til egen logo). Størrelse: A5

Aplan komplett med Uke årssett 2014, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff kr. 369,00

Årssett med oppdatering 2014: Uke årssett, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff kr. 142,00

I tillegg til oppgitte priser kommer mva. og frakt.

Region Sørøst Elever på skolebesøk

50 anleggsinteresserte ungdomsskoleelever besøkte Kongsberg videregående skole, avdeling Saggrenda i perioden 19-22. november.

På anleggsavdelingen kjørte ungdommene gravemaskin og dumper. Det ble også arrangert en konkurranse med gravemaskin der

elevene skulle plassere en hengende dor i en sylinder på kortest mulig tid.

Elevenes tradisjonelle matpakke ble disse dagene byttet ut med ekte anleggspølser og brus. Med 50 potensielle søkere og 30 elevplasser ser det lyst ut for anleggsteknikklinja på Saggrenda.

Ungdomsskoleelev Vetle Skar Eriksen (maskinfører) og faglærer Ingar Lia.

Seksjon Ressurs og miljø

Engasjerende temadager i skogavdelingen

Helgen 8. – 10. november arrangerte MEF avdeling skog avdelingens årlige temadager. Denne gangen i Oslo

Det er mange som setter stor pris på den årlige tradisjonen med å møte kollegaer i skogbruket til faglige og sosiale dager. Nærmere 60 skogsentreprenører og led-

sagere deltok. Arrangementet bestod av dagsmøte med faglige temaer og foredrag, festmiddag og ledsageraktivitet med besøk på NRK.

Skogsstyret fra venstre; Monrad Lassemø, Terje Varli, Ståle Fageraas, Ivar K. Hoff og Geir Jostein Søndena.

MEFs KS/HMS-system

MEF har utviklet anleggsbransjens KS/HMS-system for våre medlemsbedrifter!

Systemet utvikles kontinuerlig i tråd med tilbakemeldinger fra våre mange brukere, og er det mest bransjetilpassede KS-systemet for anleggsbransjen. Systemet blir jevnlig revidert og oppdatert. Nå er også byggblankettene fra Standard Norge lagt inn i systemet. Henvend deg til ditt regionkontor eller hovedkontoret på tlf: 22 40 29 00 eller e-post: ksmef@mef.no for spørsmål.

Region Nord

Erfaringskonferansen 2013

Erfaringskonferansen er et samarbeid mellom MEF Region Nord og Statens vegvesen for å utveksle erfaringer rundt aktuelle tema i samarbeidet mellom Statens vegvesen som byggherre og MEFs medlemsbedrifter som utførende. Konferansen ble arrangert 7. november på Radisson Blu i Tromsø.

Torbjørn Naimak i ivrig diskusjon med konferansens deltagere.

Maskinførerkurset i Alta som ble holdt 25. – 28. november.

Kurs vinteren – våren 2014

MEF vil gjennomføre mange kurs i Nord-Norge i løpet av vinteren og våren 2014.. Kursoversikten er klar, så medlemmene oppfordres til å klikke seg inn på MEF sin hjemmeside og deretter MEF-skolen, for å se hvilke kurs som skal holdes. Finner du interessante kurs, meld på deltakere med en gang – ikke vent. Vi opplever dessverre at påmeldingen kommer for sent og dermed er kurset blitt avlyst på grunn av for få påmeldte.

MEF vil holde et eksamensforberedende kurs for de som ønsker å ta fagbrev i anleggsfagene. Kurset gir teoretisk opplæring i de forskjellige fagområder innen anleggsfagene. Hensikten er å gi faglig oppdatering til den som ønsker å melde seg opp til fagprøve i ett av følgende fag, anleggsmaskinførergefaget, veg- og anleggsfaget og fjell- og bergverksfaget.

Kurset holdes i Kirkenes. Det blir fire samlinger av to dager. Første samling blir 31. januar og 1. februar. Deretter 21. - 22. februar, 11. - 12. april og siste 23. - 24. mai. Teoriekksamen holdes i begynnelsen av juni. Det er ikke krav til praksistid for å avlegge teoriprøven. For å kunne avlegge praktisk fagprøve, må en ha minst 60 måneder variert praksis. Ønsker du fagbrev – meld deg på nå. Det er hele tiden etterspørsel et maskinførerkurs for de som skal begynne å føre anleggsmaskiner, og som ikke tidligere har gjennomført et godkjent kurs og har fått utstedt et gyldig bevis. Neste Maskinførerkurs i Finnmark blir i Alta 5. – 8. mai 2014. Det ble nettopp avsluttet et teorikurs i Alta med svært godt resultat. Deltakerne skal etter teorikurset gjennomføre praktisk opplæring hos en godkjent bedrift, før det blir utstedt kompetansebevis

Medlemsmøter i Målselv og Harstad

MEF avdeling Troms arrangerte medlemsmøter i Målselv og Troms henholdsvis 27. og 28. november. Begge møtene fikk god oppslutning og ble gode arenaer for læring, utveksling av erfaringer og diskusjon, samt sosialt samvær over god mat. Begge steder ga regionsjef Randi Pedersen lynkurs i permittering.

Målselv

Gunnar Nerdal, enhetsleder for vann, avløp, renovasjon og veg i Målselv kommune ga møtet en oversikt over status i enheten han leder i kommunen. Han var imponert over entreprenørene og trakk spesielt fram deres kunnskap, fleksibilitet og vilje til å få ting gjort til det beste for alle i kommunen. Styremedlem Ernst Vidar Hanssen la frem erfaringer sett fra entreprenørenes synspunkt og ga innspill til kommunen om hva som kan gjøre samarbeid bedre. Det ble invitert til å gjenopplive samarbeidsutvalg mellom kommunen og entreprenørene, noe som MEF hilser velkommen. En komité vil bli valgt ut og kontakt vil bli etablert med kommunen for å få i gang arbeidet. Fra Statens vegvesen møtte Hans Myrli, delprosjektleder for driftskontrakt Senja og Indre Troms. Han fikk konkrete spørsmål fra styremedlem Vanja Simonsen om de økte krav til dokumentasjon for vintervedlikehold.

Regionsjef i MEF, Randi Pedersen holdt et kort kurs om permittering.

Harstad

Fra Harstad kommune kom Svein Arne Johansen for å presentere kommunens planer og oppbygging innen Drift- og utbygging, enheten han er leder for. Han inviterte MEF inn til å starte et samarbeidsutvalg med kommunen for å komme frem til et bedre sluttprodukt for VA-anlegg. MEF synes dette er veldig positivt og håper arbeidet kommer i gang så raskt som mulig. Olav Frantzen, Delprosjektleder Harstad/Bjarkøy, Statens vegvesen, ga forsamlingen en grundig gjennomgang av status for planleggingen og iverksetting av tiltakene i Harstadpakken som har en antatt ramme på 1,5 mrd. Dette er fordelt på tiltak til gående og syklende, kollektivtrafikk, avlastingsstunnel og vegtrafikk.

Leverandørutviklingsprogram

Statens vegvesen har i samarbeid med NESO; NLF og MEF utarbeidet et leverandørutviklingsprogram for å oppdatere bedriftene i Nord-Norge på viktige tema i forbindelse med kontraktarbeid for dem som byggherre. Leverandørutviklingsprogrammet består av tre samlinger i Alta og i Harstad.

Første samlingen var i Alta 5. – 6. november, og første samling i Harstad var 3. – 4. desember. Det er hyggelig at mange MEF-bedrifter deltar på dette viktige opplegget.

Region Midt

MEF avdeling Møre og Romsdal 50 år

9. november feiret MEF avdeling Møre og Romsdal seg selv med jubileumsmarkering på Rica Seilet Hotel i Molde.

Avdelingen ble stiftet 8. november 1963. 170 personer fra medlemsbedrifter og handelsavtalepartnere deltok. MEFs leder, Arnstein Repstad og administrerende direktør Trond Johannesen var gjester, og hadde med gaver og gratulasjoner på vegne av hele MEF.

Ola Gjendem, lokalhistoriker, hadde en presentasjon og historiske tilbakeblikk fra bransjen for de siste 50 år. Vi vil takke alle medlemsbedrifter som bidro med bilder til presentasjonen!

FØRSTEHJELPSSKRIN

Send din bestilling til
firmapost@mef.no

Kr. 490,-
Passer for mindre
anlegg og kjøretøy

Medium Kr. 790,-
Passer for større og
mindre stasjonære anlegg

Medium Kr. 790,-
Passer for større og
mindre stasjonære anlegg

Begge leveres
med festebrakett
Priser eks. mva og porto.

Husker du Mads Håseth?

I fjor skrev Anleggsmaskinen om Mads Håseth som var lærekandidat hos JO Moen AS på Åndalsnes. Mads begynte som lærekandidat hos J.O. Moen Anlegg i 2008, rett etter han var ferdig med Åfarnes ungdomsskole i Rauma kommune i Møre og Romsdal. Han var skikkelig lei av skolen og hadde egentlig bare lyst til å kjøre anleggsmaskiner, som han alltid har vært interessert i. Han inngikk en opplæringskontrakt med OKAB MR og fikk tilbud om lærlingplass hos J.O. Moen Anlegg. Han trivdes godt og gjorde en bra figur hos maskinentreprenøren, og han var i rute til å nå målet om fagbrev etter endt opplæring. Så skjedde den tragiske ulykken, en sommerdag i 2010. I en sving rett før inngangen til en tunnel på fylkesvei 64 mellom Åndalsnes og Åfarnes, mistet han kontroll over motorsykkelen og veltet. I stor fart skled både han og sykkelen i autovernet, før de spratt ut igjen og traff en møtende lastebil fullastet med stein. Håseth fikk et stygt lårbrudd, men langt verre var det at bensintanken på sykkelen sprakk, bensin rant utover

store deler av kroppen hans og det tok fyr. Både lastebilen og motorsykkelen ble helt utbrent, mens den uheldige lærlingen, som hele tiden var ved bevissthet, holdt seg i skrittet for å prøve å beskytte seg mot de rasende flammene. Han skulle likevel vise seg å ha marginene litt på sin side, for tilfeldige omstendigheter og snarådige mennesker reddet etter alt å dømme livet hans. Etter utallige turer inn og ut av sykehuset kjempet Mads seg tilbake til arbeidslivet og læreplanen. I november avla og bestod han kompetanseprøve i anleggsmaskinførerfaget. Kompetanseprøve er en prøve der man blir prøvd i deler av læreplanen. Hvis man ikke fyller kravene for å tegne lærekontrakt på grunn av manglende skolegang, har man likevel rett til videregående opplæring. Oppføringskontrakt, i stedet for lærekontrakt, er et godt alternativ som mange benytter seg av, også Mads. OKAB MR vil gratulere både lærekandidaten og bedriften med god og tilrettelagt opplæring, og ønsker Mads lykke til videre i arbeidslivet.

Bestått fagprøve med bulldozer

Ole Martin Haugen er den første lærlingen i Møre og Romsdal som har avlagt og bestått fagprøven med bulldozer som hovedmaskin.

Ole Martin har hatt sin læretid hos Volda Maskin fra 2011 til 2013. Han har i tillegg kjørt både gravemaskin, hjullaster og dumper i læretiden. På det

ene bildet ser vi Ole Martin planere bære lag i Agjeldtunnelen mellom Olden og Innvik.

OKAB MR vil takke både lærling og bedrift for det gode samarbeidet, og ønsker Ole Martin lykke til videre i arbeidslivet!

SmartDok

- Litt smartere, litt enklere!

Med SmartDok har du oversikt!

- ⌕ timer
- ⌕ maskiner
- ⌕ verktøy
- ⌕ sprengstoff
- ⌕ rodelister/brygtelister
- ⌕ varer/massetransport
- ⌕ skjema/bilder

www.smartdok.no • salg@smartdok.no • 90 40 33 33

Skanska er et av de fem beste selskapene med beredskap mot brudd på menneskerettigheter. Etisk forretning er bra.

Norske politikere som ikke greier å lage regler som politi og toll kan bruke til å stoppe livsfarlige vogntog på grensa. Vi går inn i en farlig tid, med dårlig skodde og inkompetente utlendinger på veiene.

Populær video

Leste du intervjuet med Christian Fjeldal i forrige utgave? Vi har også lagt ut en liten video fra vår tur i dumperen med Christian. Den har blitt sett over 26 000 ganger. Du finner den på nettet: www.youtube.com/anleggsmaskinen

Har du Innspill til denne siden? Noe som gleder eller irriterer deg? Smått eller stort? Kontakt: anleggsmaskinen@mef.no

10 år siden

Slår ring om skytebasen. Landets mange skytebaser skal gis mulighet til å føle seg hjemme i Norsk Forening for fjellsprenge-ningsteknikk (NFF). Styret vil opprette en egen skytebaskomité.

Desember 2003.

20 år siden

Etter en rekke runder med tidsbegrensede endringer av permitteringsloven, har Regjeringen nå fremmet et forslag om permanent endring av loven fra 1. januar 1994. Permitteringsperioden er foreslått satt til 52 uker i løpet av en 18 måneders periode. Lønnsplikten på tre dager opprettholdes.

Desember 1993.

DUMPER

Sudoku

Løsning kommer i neste nr.

2				3				
	3				9		8	
5			8				7	
					1	9		
1		3	9		2	5		8
		9	7					
	2				7			4
	6		5				2	
				4				3

Løsning sudoku forrige utgave

2	9	8	5	4	3	1	7	6
4	5	3	7	6	1	2	9	8
1	6	7	2	9	8	4	5	3
3	1	2	9	7	4	6	8	5
9	8	5	3	2	6	7	1	4
7	4	6	8	1	5	9	3	2
5	2	1	6	3	9	8	4	7
6	3	9	4	8	7	5	2	1
8	7	4	1	5	2	3	6	9

Velkommen til MEFs Anleggsutstilling

Granåsen 20. – 22. juni 2014

MEFA 2014

MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND

For mer informasjon kontakt: mefa2014@mef.no – tlf. 948 78 000

NESTE NUMMER

Kommer 20. januar

Foto: Runar F. Daler

Bybanen i Bergen har vært en ubetinget suksess for byen etter at første delstrekning ble åpnet for passasjertrafikk sommeren 2010. Som et ledd i den videre utbyggingen av bybanen, skal det nå bygges både vognhall, verksted og administrasjonsbygg like ved Flesland. En halv million ku-

bikkmeter masser må bare fjernes først. Det kan du lese om i Neste Anleggsmaskinen.

Til da har vi også pusset opp bladet.

I mellomtiden ønsker vi deg og dine en riktig god jul og et godt nytt år.

Løftemagnet med generator

Sveisegenerator

Høytrykkspumpe

Veispylerutstyr

Rørspylertstyr

Luftkompressor

Kombi løftemagnet

POWERED BY HYDRAULICS

OTS Trading
Overseas Trading & Service Co. A/S
Postboks 267, 1326 Lysaker
Tlf. 67 12 24 60 - fax 67 58 07 16
Ole mob. 950 60 166, Kjell mob. 907 64 332 Avd.kontor Larvik: A. Brattlie tlf.: 920 58 816
e-mail: mail@ots.no - www.ots.no

STANLEY
Vi skaffer deler til Case maskiner!

KOMATSU | Forestry Quality™

855.1

NÅ SOM KRAFTFULL 14 TONNER

Kontinuerlig, fremtidsrettet utvikling. Det er vår nye Komatsu 855.1 et utmerket eksempel på. Det handler om enestående levedyktig og kraftige nyheter. Med 855.1 får du både utvidet lastekapasitet og hele 10% mer trekkraft. Alle andre fordeler er selvfølgelig med: Den romslige høypresterende førerhytten. Den sterke, suverene og brenselgjerrige E3power-motoren. Det markedsledende styresystemet MaxiXplorer. Og ikke minst suksessstilvalget Komatsu Comfort Ride, vår uslåelige hyttefjæring.

En virkelig god nyhet for lønnsomheten i din bedrift. Akkurat som det moderne skogbruket krever.

Vi ønsker alle en god jul og et godt nytt år!

Komatsu Forest AS
2335 Stange, tlf.: 90178800
www.komatsuforest.no

Året 2013 har vært nok et godt år for Volvo Maskin. For å kunne yte god service og sørge for at dine maskiner alltid er klare til innsats, bygger stadig ut vårt serviceapparat. Fra 2003 til i dag har vi økt antallet mekanikere fra 95 til 260, bildet er fra mekanikertreffet i Eskilstuna tidligere i år. I løpet av 2013 har vi bygget nye moderne verksteder i Hamar og i Trondheim, og utvidet verkstedet i Drammen. Neste år står ytterligere fire nye verksteder for tur. Vi satser på nærhet til kundene, og har nå totalt 20 verksteder over hele landet. Vi takker for tilliten dere har vist oss i året som har gått!

Volvo Maskin AS

Telefon: 66 81 86 86

Telefaks: 66 81 86 79

www.volvomaskin.no

*Vi ønsker alle våre kunder en riktig
God Jul og et Godt Nytt År*

DIN BRANSJE. VÅR STYRKE.

